

Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 22-61-22-64.
Mesečna naročnina 30 litr, za inostranstvo 40 litr. — Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.894 za inostranstvo. Isključno zastopstvo za oglaševanje in inostranstvo: UPI S. A. Milano.
Rekopisov ne vračamo.

SLOVENE

SEPTEMBER - 1944

17

NEDELJA

Schwerpunkt der Kämpfe im Raum Aachen

Hohe feindliche Verluste bei Vesoul — Südenglische Hafenstädte im Feuer unserer Marineküstenbatterien — Durchbruchversuche in Italien vereitelt — Zahlreiche Angriffe an der Ostfront gescheitert

Aus dem Führerhauptquartier, 16. Sept. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der Schwerpunkt der Kämpfe im Westen lag gestern wieder im Raum südlich und südöstlich Aachen. Mit zusammengefassten Infanterie- und Panzerkräften versuchte der Feind dort, über Stolberg nach Nordosten durchzubrechen. Nachdem der Gegner unter stärkstem Materialeinsatz zunächst geringen Geländegewinn hatte erzielen können, brachten ihn unsere Gegenangriffe zum Stehen. 27 feindliche Panzer wurden dort abgeschossen.

Südlich Aachen bis in den Raum südlich Nancy scheiterten zahlreiche oft mehrfach wiederholte feindliche Angriffe. Besonders erfolgreich waren unsere Abwehrkämpfe im Raum von Vesoul wo der Feind bei seinen vergeblichen Angriffen hohe Verluste erlitt.

In den völlig zerstörten Brest leistet unsere tapfere Besatzung trotz schwersten feindlichen Feuers und andauernden Luftangriffe dem immer wieder anrennenden Gegner verbissenen Widerstand.

Die Hafenstädte an der südenglischen Küste lagen auch am gestrigen Tage ohne Unterbrechung unter dem Feuer unserer Marineküstenbatterien.

Bei dem bereits gestern gemeldeten Angriff britischer Schnellboote auf ein deutsches Geleitz nördlich der westfriesischen Insel Texel wurden nach abschließenden Meldungen insgesamt drei feindliche Boote versenkt.

An der italienischen Südfont setzte der Feind im Raum nördlich Florenz seine Durchbruchversuche während des ganzen Tages in verstärktem Masse fort. Gegenüber dem zähen Widerstand unserer Divisionen gewann er nur geringfügig Boden. Die Einbruchsstellen sind abgelehrt. Auch an der Adriatischen Küste verhinderten unsere Truppen erneut den vom Feind erstrebten Durchbruch auf Rimini.

In Südsiebenbürgen warfen deutsche und ungarische Verbände den bei Torenburg und am Miersch vorgedrungenen Feind zurück. In den Ostkarpaten scheiterten mehrere sowjetische Angriffe.

Bei Sanok und Krosno zerstückten unsere Divisionen wiederum die mit starken Kräften geführten Durchbruchversuche der Bolschewisten. 27 sowjetische Panzer wurden abgeschossen.

Nordöstlich Warschau warfen Truppen der Waffen-SS und ungarische

Verbände eingebrochenen Feind zurück.

In den Räumen von Bauske, Modon und Walk setzten die Sowjets, unterstützt durch Panzer und Schlachtfliegergeschwader, ihre heftigen Angriffe fort. Unsere Divisionen vereitelt in erbitterten Kämpfen Seite an Seite mit lettischen Freiwilligen-Verbänden und in hervorragender Zusammenarbeit mit starken Kräften der Luftwaffe alle feindlichen Durchbruchversuche. Eingebrochener Feind wurde in sofortigen Gegenstößen zurückgeworfen. 87 feindliche Panzer wurden vernichtet, Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe brachten 92 sowjetische Flugzeuge zum Absturz.

Im Seegebiet vor der nordnordwestischen Küste wurden durch Marineflak, Sicherungsfahrzeuge und Bordflak eines deutschen Geleitz vier feindliche Flugzeuge abgeschossen und ein sowjetisches Schnellboot versenkt.

In der vergangenen Nacht richteten britische Bomber einen Terrorangriff gegen Kiel. Einzelne feindliche Flugzeuge warfen Bomben auf Berlin.

Unerfüllbare Feindforderung

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 16. September. — Das Oberkommando der Wehrmacht gibt ferner bekannt:

Als Finnland in der Nacht vom 2. zum 3. September an Deutschland überraschend die Aufforderung richtete, die Truppen bis zum 15. September aus Finnland zurückzuziehen, standen die deutschen Divisionen, die bisher Mittelfinnland verteidigt hatten, fast 400 km von den Häfen des Bottischen Meerbusens und über 600 km von der nordfinnisch-norwegischen Grenze entfernt.

Schon die reine Marschzeit erforderte ohne Behinderung durch den Feind bis zur Bottischen Bucht 20 und bis zur norwegischen Grenze mindestens 30 bis 35 Tage.

Der Feind, der diese Forderung gestellt, und das finnische Oberkommando, das sie angenommen hat, wussten, dass sie unerfüllbar war. Die Erfüllung dieser Forderung wurde noch dadurch erschwert, dass der Gegner durch ununterbrochene Angriffe das Absetzen unserer Verbände verhindert hat.

Die deutsche Armee in Finnland wird daher auch nach dem 15. September sich bei allen Bewegungen und Massnahmen nur von dem Gesichtspunkt ihrer eigenen Sicherheit gegen jeden Angreifer leiten lassen.

Težišče bojev na področju Aachena

Visoke sovražnikove izgube pri Vesoulu — Južnoangleška pristaniška mesta pod ognjem nemških mornariških obalnih baterij — Prebijalni poizkusi v Italiji nadalje preprečeni — Mnogi sovjetski napadi na vzhodnem bojišču so se izjalovili

Führerjev glavni stan, 16. septembra. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Težišče bojev na zapadu je ležalo večeraj zopet na področju južno in jugovzhodno od Aachena. Z osredotočenimi pehotnimi in oklepniškimi silami se je sovražnik tamkaj skušal preko Stolberga prebiti proti severovzhodu. Nasprotnik je z največjo uporabo gradiva najprej uspešno nekoliko napredoval, kasneje pa so ga naši protinapadi zaustavili. Tamkaj smo uničili 27 sovražnih oklepnikov.

Južno od Aachena pa do področja južno od Nancyja so se izjalovili številni sovražni napadi, ki jih je bil čisto ponovni. Posebno uspešni so bili naši obrambni boji na področju Vesoula, kjer je utrpel sovražnik pri svojih brezuspešnih napadih visoke izgube.

V popolnoma porušnem Brestu se naša junaka posadka kljub najtežjemu sovražnemu ognju in trajnim letalskim napadom ogroženo upira vedno znova napadajočemu nasprotniku.

Pristaniška mesta ob južnoangleški obali so bila tudi večeraj brez prestanka pod ognjem naših mornariških obalnih baterij.

Pri že večeraj javljenem napadu britanskih hitrih čolnov na nemško spremljavo severno od zapadnofrizijskega otoka Texel smo po dokončnih vesteh potopili skupno tri sovražne čolne.

Na italijanskem južnem bojišču je sovražnik na področju severno od Florence ves dan v ojačeni meri nadaljeval svoje prebijalne poskuse. Zaradi kilavega odpora naših divizij pa je prav malo napredoval. Vdorna mesta smo zajeli. Tudi ob jad ranskimi obali se naše čete sovražniku znova preprečile nameravani prodor proti Riminiju.

V Sedmograški so vrgli nemški in madžarski oddelki sovražnika, ki je prodor pri Turdi in ob Murešu, zopet nazaj. V vzhodnih Karpatih se je izjalovilo več sovjetskih napadov.

Pri Sanoku in Krosnu so razbile naše divizije znova z močnimi silami izvedene boljševiške prebijalne poskuse. Uničili so 27 sovjetskih oklepnikov.

Severovzhodno od Varšave so vrgle čete sovražne SS in madžarski oddelki vdrega sovražnika zopet nazaj.

Na področjih pri Bausku, Modonu in Valku nadaljujejo Sovjeti s podporo oklepnikov in borbenih letalisk jat svoje silovite napade. Naše divizije so v ogroženih bojih ramo ob ramo s latvij-

skimi prostovoljskimi oddelki in v zglede nem sodelovanju z močnimi oddelki letalstva preprečile vse sovražne prebijalne poskuse. Vdrega sovražnika smo s takojujnimi protisunkni vrgli nazaj. Uničili smo 87 sovražnih oklepnikov, loveli in protiletalsko topništvo v sestavi letalstva pa so zbili 92 sovjetskih letal.

V vodovju pred severno norveško obalo so mornariško protiletalsko topništvo, varovalna vozila in protiletalsko topništvo na ladjah neke nemške spremljave sestrelili štiri sovražna letala ter potopili nek sovjetski hitri čoln.

V pretekli noči so britanska letala strahovalno napadla Kiel. Posamezna sovražna letala so vrgla bombe na Berlin.

Neizpolnjiva sovražnikova zahteva

Führerjev glavni stan, 16. septembra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja nadalje:

Ko je Finska v noči od 2. na 3. sept. Nemčijo presenetljivo pozvala, naj do 15. septembra umakne iz Finske svoje čete, so stale nemške divizije, ki so do tedaj branile srednjo Finsko, skoraj 400 km daleč od luk Botniškega zaliva in preko 600 km od severne finsko-norveške meje.

Ze samo za pohod brez sovražnih motenj bi bilo treba do Botniškega zaliva 20, do norveške meje pa najmanj 30 do 35 dni.

Sovražnik, ki je stavil to zahtevo in finski vrhovno poveljstvo, ki jo je sprejelo, sta vedela, da je neizpolniva. Izpolnitev te zahteve je bila otežkočena še s tem, da je nasprotnik z neprestanimi napadi preprečeval odmiikanje naših oddelkov.

Nemška armada na Finskem bo zato tudi po 15. septembru ravnila pri vseh premikih in ukrepih le s stalistiha svoje lastne varnosti pred vsakim napadalcem.

Amsterdam. Rooseveltov tajnik Early je izjavil v petek, kakor javlja britanska poročevalska služba, da bo sta Churchill in Roosevelt končala s konferenco v soboto opoldne. Dogovori med britanskim in severnoameriškim generalnim štabom pa se bodo v Quebecu še nadaljevali.

Poročila o vojaškem položaju

Berlin 16. 9. K položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull:

Sovražnik je osredotočil močne sile na področju pri Maastrichtu in Aachenu. Bilo je torej jasno, da bo napadel tamkaj in uspel v prvih napadih. Nakopičenje izrednih količin gradiva mu je omogočilo, da je zasedel kraj Maastricht. Toda tudi ob zgornjem teku reke Mosel in pred Burgundskimi vrati je prišlo do živahnega bojnega delovanja. Južno in jugovzhodno od Aachena divjajo še ogroženi boji za dve nemški zahodni utrdbi. Sovražne izgube v teh bojih, predvsem pa tudi na predbojiščih položajih nemške obrambe so izredno visoke. Ob Nancyju je sunil sovražnik proti Lunovilleju. Ker je prilegil sovražnik nove oddelke, boji še trajajo. V eplošnem pa so se Angliji kakor tudi Amerikanci pripravili na to, da bo prišlo do hudih borb in da bo treba v Belgiji kakor tudi pred nemško mejo plačati vsak meter ozemlja s potoki krvi. Tudi pri Belfortu nakopičuje Amerikanci čete in gradivo, da bi lahko izvedli prebijalne poskuse. Nemška obramba se izkazuje še naprej kot zelo uspešna. Napad in protinapad se menjata. Kjer je našel sovražnik manj odpora, kakor na področju severozahodno od Langresa, ki je postalo zaradi nadaljnje razvoja nezanimivo, je bilo ozemlje načrtno izpraznjeno. Toliko močnejši pa je nemški obrambni odpor pred Burgundskimi vrati, ki so široka nekako 20 km med Vogezi in pogorjem Jura, katerih vzpetine je možno koristno izrabiti za postavitev topniških baterij ter predstavljajo idealno obrambno polje. Glavnina Blaskowitzeve armade je bila sprejeta v obrambni sistem ter nameščena južno od Vogeov. Število izgub te armade je izredno majhno, čeprav je naredila dolgo pot skozi južno Francijo.

Borba za obalna oporišča pri Brestu je stopila v tragično obdobje. Iz gorečega pristaniškega mesta je sporočil general Rameke Führerju, da je odklonil obnovljene zahteve po predaji, ki mu jih je predal sovražni poveljnik Troy-Middlet. Borba se nadaljuje tukaj kakor tudi v Lorientu, St. Nazairu, Boulogneju, Cap Gris Nez, Calaeu in Dunkerqueju kljub sovražni premoči v gradivu in močstvu. Nemške posadke vežejo sovražne številne divizije ter povzročajo sovražniku visoke izgube.

Nadaljnja uspešna obramba sovražnih napadov na apeninskih položajih nas spominja, da se zavezniki v Italiji že eno leto zman trudijo, da bi dosegli odločitev s premočjo. Potek bojišča se spreminja vedno le s polzevo naglico, ki pa nikakor ne opravičuje visokih zavezniških krvnih izgub.

Na severnem finskem področju je prišlo dopoldne 15. septembra do bojev med nemškimi oddelki, ki se umikajo, in z njimi prodirajočimi Sovjeti. Sovjeti iščejo redno občutljiv na pritisk. Najlažji dotik z nasprotnikom ladjo zdostuje za eksplozijo, ki je tako silovita, da se vse na ta način »porodirane« ladje potopijo oziroma, ako imajo preko 10.000 ton izredno težko poškodujejo ter so s tem dalj časa izločene iz nasprotne oskrbovalne mornarice. Z novim bojnim sredstvom so torpedirali doslej 35 angloameriških prevoznih ladij s kakimi 250.000 tonami. Vse zadete ladje so se v nekaj minutah potopile. Po uničenju napadenih ladij poberejo poveljniški čolni s plavalnimi pripravami opremljene vodnike razstrelilnih čolnov.

Nemški mornariški strokovnjak je opozoril, da ima to novo bojno sredstvo seveda tudi svoje slabe strani. Nasprotnik ga namreč mnogo lažje odkrije, kot torpedo z enim možem. Zato pa se mnogo hitreje premika in ima večjo sposobnost za manevriranje. Z bliskovito naglico se lahko izogne nasprotnim protimanevrom. Iz izvajanj strokovnjaka je bilo mogoče posneti, da uporabljajo čolne tudi v krdelih in da bomo kmalu še več slišali o njihovem uspešnem delovanju.

Dr. Goebbels o ukrepih za totalno vojno

Tokio, 15. sept. Minister dr. Goebbels je dovolil berlinskemu zastopniku časopisa »Mainichi Shimbun« razgovor o poteku dosedanjih ukrepov za totalno sodelovanje nemškega naroda v vojni. Dr. Goebbels je dejal:

Za nas je zaenkrat najvažnejše, da izrampamo svojo lastno narodno moč in da poskrbimo za to, da bomo uporabili ogromne rezerve, ki leže v nemškem narodu. S tem pa bomo ustvarili stanje, ki nam bo zopet omogočilo, da se ne bomo le branili, temveč postali znova ofenzivni, kajti trdno smo sklenili: Na bojiščih hočemo preiti zopet k ofenzivi. V to vrhvo smo izvedli prečiščenje javnega življenja in postavili ob stran vse, kar ni neobhodno potrebno za ta edini cilj končne ofenzive in s tem tudi zmage.

Minister je poudaril, da bodo vsi ti ukrepi končno dali število divizij, ki jih Nemčija potrebuje za pomovno ofenzivno vojskovanje. Oborožitveni potencial zdostuje za oborožitev teh divizij po modernih načelih in z orožjem, ki se je obneslo na vseh bojiščih in ki je orožju nemških nasprotnikov vsaj enakovredno, če še ne mnogo boljše od njega. Dr. Goebbels je poudaril, da so divizije, ki jih je bil za avgust zahteval maršal Keitel, avgusta dejansko tudi sestavili. Za september je določen obrok, ki je še za polovico višji kot je bil v avgustu. Dr. Goebbels je dejal, da bodo tudi njega dosegli. Za oktober je predviden isti obrok kot za september, tako da bo imela Nemčija kmalu divizije, ki ji bodo omogočile, da prične zopet z ofenzivnimi nastopi.

Sovražna letalska ofenziva ni mogla napraviti nikakega zastoja pri proizvod-

nji. Kljub odtegnitvi mnogih divizij iz oboroževalne proizvodnje slednja ni padla, temveč še narašča. »Lahko torej ugotovim,« je dejal minister, »da se bodo nade, ki smo jih stavili v totalno vojskovanje, gotovo izpolnile. Gotovo je, da se bo v razmeroma kratkem času vojna slika v Evropi bistveno spremenila v nemško korist.«

Na dopisnikovo vprašanje ali v zvezi s preureditvijo oboroževanja lahko v kratkem računamo z novim orožjem ter kak učinek bo to orožje imelo, je odgovoril minister: »O tem smem naravno govoriti le zelo rezervirano. Toda na podlagi točnega poznavanja teh stvari vam lahko rečem, da predstavljajo naša orožja naravnost senzacija in da se bo moral sovražnik v bližnjih mesecih s temi orožji pomeriti.«

Na vprašanje, kak vpliv je imel odpad nekaterih malih zavezniških držav na nemško vojaško vodstvo, je dejal dr. Goebbels, da je bil za Nemčijo resnično pomemben odpad Italije, ker se je s tem dejansko izločila iz vojne velenja, ki je stala ob njeni strani. Za veslesilo kot je Nemčija pa ima zavezništvo kaknega štirimilijunskega naroda le relativen pomen. Minister je odločno zanikal, da bile nemške zaloge surovin izrpane. Dejal je: »Na tem področju smo za enkrat preskrbljeni za nedogledno dobo. Na surovinskem področju nas ni mogoče izstradati. To spoznate lahko že iz dejstva, da uporabljamo pri proizvodnji vedno več delovnih sil.«

Ob koncu je dejal minister o vojni morali nemškega naroda, da je v sedanjih okoliščinah pač nemogoče, da bi vrgel nemški narod puško v koruzo ter prenehal z bojem za svojo stvar. To sploh ni vprašanje.

Vojaški razvoj na Balkanu

Berlin, 15. sept. Vojaški razvoj na Balkanu, zlasti v bivši Jugoslaviji raziskuje v »Völkischer Beobachter« Wilhelm vitez von Schramm, ki ugotavlja, da je Balkan, kot še vedno v zgodovini znova pozorišče bojev. Pisec opozarja na vrenje in na boje na Balkanu ob pričetku stoletja ter na strele v Sarajevu, ki so potegnili svet v plamene. Danes pa se širijo po Balkanu boljševizem in njegovi pomočniki, da bi prodrli iz te trdnjave proti Sredozemlju in proti Evropi. Nadalje podčrta, da se je novi vojni požar v Evropi spomlad leta 1941 pričel na skupno pobudo Angležev, Amerikancev in Sovjetov zopet v bivši Jugoslaviji ter da vseh isker na tem ognjišču vojne po popolni zmagi Nemčije na Balkanu ni bilo mogoče popolnoma pogasiti. V zvezi s čistilnimi nastopi in tekmami izgubami boljševiških čet po-

udarjajo, da so čistilni nastopi na zahodnem Balkanu v zadnjih mesecih dobro napredovali in da se bodo še nadaljevali. Zaradi težkih udarcev se komunistične tolpe v zadnjem času niso več mogle zbrati v operativne skupine ter so pričele zopet z malim vojskovanjem krajevnega značaja. Njih teror pa je v bistvu strl. Boljševizem je dobil na osrednjem Balkanu težke udarce ter je moral tu mnogo žrtvovati. Nemške čete na Balkanu se bore nadalje. Ta boj bo zahteval od njih v bližnji bodočnosti vsled izpremenjenega vojaškega in političnega značaja še nove in dodatne naloge. Poldrugo leto pa je prineslo nemškemu vojakcu bogata izkustva ter mu dalo zaupanje v njegovo veliko sposobnost. Vrhovno nemško vodstvo ni Balkan nikdar smatralo za postranski bojišče. Po zdrciranju glavnih skupin

povoda, da bi zasedli finsko ozemlje s tem, da sami onemogočajo Fincem, da bi se držali dogovorjenega roka.

Na balkanskem področju so se pričela nova sovjetska prizadevanja pri Bauekeju, Modohnu in na obeh straneh Valka. Omembe vredni je poseg več kot 40 strelskih divizij. Da se je prvi val boljševiških napadov zlomil v toči nemških obrambnih sredstev ter dosegel le krajnje vdore, kaže o napredovanju izgradnje uspešne nemške obrambe.

Borba

za evropsko skupnost

Ce hočemo spoznati pomen sedanjih evropskih dogodkov, se moramo najprej ozreti v zgodovino. V njej spoznamo velike svetovnozgodovinske gonilne sile, ki vplivajo tudi na sedanje dogajanje, to je predvsem na sedanjo veliko vojno med kontinenti.

Ceprav živi v evropskem prostoru mnogo narodov z različnimi življenjskimi oblikami in samolastnimi kulturami, ločenih po podnebnih in zemljepisnih razmerah, živi vendar v njih stremenje po medsebojni združitvi v večje prostorne celote ter po medsebojni prilagoditvi njihovih ustanov in običajev.

Sicer ne prvi, pač pa klasični izraz tega stremjenja po združitvi je bil rimski imperij, ki je uredil sredozemski prostor. Ta imperij je bil, kot je dejal nek zgodovinar, dokončni izraz antičnega duhovnega in državnega razvoja ter mednarodna pravna oblika, ki je stnila celotno dotedanje kulturno prizadevanje sredozemskih narodov.

Kulturne pridobitve rimskega imperija so pozneje s pomočjo razmaha krščanstva omogočile nove življenjske in državne oblike srednjeveške zahodnoevropske skupnosti. Toda prišla je revolucija, ki je mislila, da lahko prezre zakone prostora in narodnih razlikosti ter razbije srednjeveške oblike. Tako je velika evropska skupnost zopet razpadla v neštete manjše oblike, zlasti nemške, na drugi strani pa so nastale nove politične in državne skupnosti, kot francoska, španska, nordijska itd., ki so dobile svoje nacionalne državne oblike. Tako je revolucija na eni strani razbijala, na drugi pa zopet družila. Ta razvoj je zelo pospešilo odkritje Amerike. Stari svet je zagledal pred seboj nove neomejene možnosti za svoj dinamični razvoj, istočasno pa je iskal nov red in novih združitvev. Začeli so nastajati veliki imperiji, med katerimi se je končno uveljavil kot najmočnejši angleški imperij, ki je vodil do evropskih narodov svojo politiko ravnotežja — balace of power. Vendar pa tudi v teh oblikah ni prišlo do prave enotnosti, ker so preveč upštevale imperialistični moment, zanemarjale pa rasne, narodnostne in prostorne danosti teh narodov. Evropska skupnost s tem torej zopet ni bila dosežena.

V sedanjih dobi je nastopila Nemčija, ki hoče doseči evropsko skupnost na osnovi novega reda, ki upošteva dosedanje zgodovinske izkušnje ter stremi po novih narodnih skupnostih, ozirajoč se prvenstveno na zakone krvi in prostora. Za dosego tega cilja vdi tudi sedanjo vojno. Nekeč je propadel poskus trajne evropske skupnosti, katere jedro je bila Nemčija, ker se je nemška sredina združila v številne majhne države, danes pa ustanavlja v sebi zedinjena Nemčija novo evropsko skupnost v borbi z angleškim, ameriškim in sovjetskim imperializmom. V tem vidi Nemčija danes velik zgodovinski smisel svoje borbe. Ko bo dosegla edinstvo v Evropi, bo s tem podan zgled tudi ostalemu svetu. Evropska skupnost bo končno morala zmagati, ker temelji na naravnih danostih, katerih nihče ne more premagati.

Boljševiško delovanje v Bonomijevi Italiji

Bern, 16. 9. Neko poročilo iz dnevnika »Suisse« iz Chiassa ugotavlja, da se badoilevski krogi boje državnega udara desničarskih strank. Uradni komunistični organ »Unita« pripominja, da so hoteli monarhisti 8. septembra t. l. zrušiti Bonomijev vlad. Ob tej priliki bi se naj proklamiral prime Umberto za italijanskega vladarja ter osnoval vojaško vlad. List pripominja, da so pred nedavnim na marksističnem kongresu v Neaplju omenjali govorniki tajna gibanja ter izjavili, da se bo italijanski proletarijat z orožjem zoperstavil tem gibanjem.

Ker pa komunisti domnevajo, da bi zavezniški podpirali puč, je pričelo časopisje ob priliki obletnice premirja gonjo proti neozmožnosti in izdaji badoilevskih italijanskih armadnih poveljnikov.

Marksističen list »Avanti« očita zaveznikom, da so zahtevali propad italijanskih oboroženih sil ter s tem onemogočili, da bi postala Italija resničen zaveznik združenih narodov.

boljševiških tolpe opravljajo nemške čete nove naloge, ki so jim dodeljene. Nesrečna dediščina balkanskih narodov, njihovo politično kolebanje in notranja neenotnost so znova rodili slabe posledice in odprli vrata boljševizmu. Edino Nemčija s svojo vojsko in s svojimi zavezniki lahko tamkaj ukroli boljševiško nevarnost.

Zavedni Ljubljani

V teh težkih časih, ko je prisiljen voditi boj za svoj goji obstanek, črpa naš narod moči za to borbo v veliki meri iz spomina žrtvi, ki so jo že s svojimi življenji posvetili. Mi vsi, ki smo ostali in se zbrali, da njihovo borbo nadaljujemo in dokončamo, vidimo v njih dokaz, da stvar, za katero so padli, ne more propasti ter hkratu svetel vzgled junštva in požrtvovalnosti.

Eno leto mineva, odkar so na Turjaku

dali naši fantje življenje na oltar domovini. Ob tej njihovi zvesti žrtvi je naša dolžnost, da jim iskamo spoštovanje, ki jim ga dolgujemo, da jim — pa čeprav le na tako lahak način dokazamo svojo vero v zmago nam skupne stvari. Zato pridimo vsi, ki se s gignostjo klanjamo pred spominom teh naših žrtvi, v ponedeljek ob osmih zjutraj v stolnico, kjer bo prežvečen g. knezoški daroval mašo za dušice za njihove duše.

Finsko-sovjetske komplikacije v Moskvi

Bern 16. 9. Po poročilu švicarske brzojavne agencije iz Stockholma so postavili Sovjeti finemsko odposlanstvo tako težke pogoje, da je nujno potreben razgovor z maršalom Mannerheimom. Med drugim so Sovjeti zahtevali prepuščitev vojaških poročil v južni in srednji Finski, posebno v okolici Rabeja. V ostalem pa so si Fini vedno bolj na jasnem, da se bo pri pristanku na sovjetske zahteve vojna nadaljevala v drugih oblikah. Obnovljene brezposelne napade na odvoz nemških čast iz severne Finske omenja švedsko in dansko časopisje in švedski časopisji govorijo o teh poročilih na prvi strani. Tako prinaša »Stockholms Tidning« poročilo: »Sovjetski napadi otežujejo umaknitev iz Finske.« Celokupno dansko časopisje prinaša podobne vesti na prvih mestih in z velikimi napisi. Slovaški časopisni urad govori o sovjetskih poskusih, da bi motili premike nemških čast na Finskem ter piše med drugim: »Nikakor ni treba posebej omenjati, da je tukaj govor o eklatantnem prelomu v finsko-sovjetskih pogajanjih, na podlagi katerih naj bi bilo sklenjeno finsko-sovjetsko premirje.« Gotovo hočejo, tako pravi več, da se doseže zakasnevanje premika nemških čast dogovorjenega roka, da bi tako imeli Sovjeti povod za zasledbo Finske. To dejstvo, tako zaključuje slovaški časopisni urad svoja opazovanja, je nov dokaz za to, kakšna usoda je namenjena onim narodom, ki postajajo omahljivi v svojem zadržanju in odločnosti, braniti Evropo pred boljševizmom.

Stockholm 16. 9. DNB. Moskovski poročevalski urad je objavil v petek zjutraj, da je finskega ministrskega predstavnika in vodjo finske mirovne komisije v Sovjetski zvezi Hackzell zadel

Poziv

uvoznikom blaga iz ostalih pokrajin operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« in drugih italijanskih pokrajin.

V smislu navedbe Sefa pokrajinske uprave z dne 26. avgusta 1944, ki je objavljen v Službenem listu z dne 30. avgusta 1944, št. 124-65, se mora za vse blago, ki se uvozi iz operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« in iz drugih italijanskih pokrajin v Ljubljansko pokrajino, položiti protivednost pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine. Neposredno plačilo torej ni dovoljeno. Izjeme veljajo le za blago, ki je bilo kupljeno in že plačano do 30. avgusta 1944.

Z ozirom na to se pozivajo vsi uvozniki, ki so tako blago nabavili in plačali v celoti ali deloma že pred 30. avgustom t. l., pa ga še niso uvozili, da to plačilo prijavijo Hranilnici Ljubljanske pokrajine v roku 5 dni po objavi tega poziva v časopisih. Na poznejše prijave se ne bo moglo ozirati.

Iz pisarne Sefa pokrajinske uprave z dne 16. sept. 1944, VII. št. 4563-1.

Gospodarstvo

Industrijske pritožbe v zasedeni Italiji

Proizvajalci gradbenega gradiva so se pritožili pri ministru za trgovino in industrijo v Rimu, da se tekočo proizvodnjo pri Neaplju ležerijo tvornice cementa in opelkarn zaplenili zavezniki ter da zaradi tega ne more nikakor napredovati obnova in popravilne poškodovanih poslopj pri Neaplju. Tej pritožbi so se priključili tudi zastopniki lesne industrije. Še bolj ogrožene pa so pritožbe transportnih podjetij v zasedeni Italiji, katerim so brezobzirno zaplenili vsa vozila, pri čemer niso upoštevali njih življenjsko važnih prevoznih sredstev.

Kaj bo s Suedskim prekopom

V londonskih finančnih krogih se bavi z bodočnostjo družbe Suedskega prekopa. Ta ima svoj sedež v Parizu. Po porazu zaveznikov v letu 1940, pa niso imeli v Londonu nobenega bolj važnega posla, kakor da so takoj uvedli nadzorstvo nad prekopom, ki ga je izvajalo 8 britanskih ravnateljstev, ki so pa imeli svoje urade v Londonu. Ti seveda nikakor niso mogli preprečiti, da se ne bi dohodki prekopa in družbe zmanjšali na pod desetino normalnega prometa. Povprečno so znašali dohodki iz prometa 8 milijonov funtov sterlingov, medtem ko znašajo izdatki le okroglo polovico tega zneska. Kapital je bil večinoma 50% v francoskih rokah, 44% v angleških rokah in ostalih 6% v rokah drugih evropskih narodov in združenih držav. Večina angleških delnic je nakupil že Disraeli. V Londonu se sprašujejo, če bodo sploh kdaj zopet odprli ravnateljstvo družbe v Parizu. Odločilo bodo bržkone britanske paroplovne družbe, ki so najboljše stranka družbe in te bodo povsem gotovo zahtevale, da pripada prekop Angliji. Pred nekaj dnevi je objavil »Evening Standard« šef Reuterjevega trgovskega oddelka Campelli, da pripada prekop praktično Egiptu, kajti po pogodbi, ki poteka 17. XI. 1968. leta, pripada prekop Egiptu, če bi ne bila pogodba podaljšana. Morda ne bo egiptska vlada hotela podaljšati pogodbe in bi tako sama upravljala prekop, ki je dobičkanosno podjetje. Da pa se je sedaj začelo zanimanje za prekop, je pa vzrok gotovo to, da je Sredozemsko morje odprto za promet in so dohodki postali večji.

kap ter da je resno obolel. Ta moskovska radijska objava je imela obliko zdravniškega poročila z naslednjo vsebino: »V četrtek, 14. septembra, ob sedmih je zadel vodjo finske komisije v SSSR gospoda Hackzella kap, ki je povzročila odprtnje desnice in desne noge ter izgubo govora.«

Ministrski predsednik Hackzell, ki je v Moskvi s finsko delegacijo, kjer bi naj sprejel sovjetske pogoje premirja, se je zrušil po objavi sovjetskih zahtevkov fizično in duševno in ga je zadel kap, ki je povzročila izgubo govora in odprtnje desne polovice telesa; Hackzell se je odločil odpotovati v Moskvo po nasvetih zaveznikov in na priporočilo švedske, da bi sprejel sovjetske pogoje premirja. Finsko delegacijo pa so omalovali, čakati je morala v predsobah podrejenih uradnikov sovjetskega zunanjega ministrstva. Končno je izvedel Hackzell o sovjetskih zahtevkih, ki so v svoji trdnosti in brutalnosti podobni moskovskim pogojem nasproti Romuniji. Ko je Hackzell zvedel o teh pogojih, ga je zadel kap. Moskovski radio poroča, da je zdravstveno stanje finskega ministrskega predstavnika resno. Zdravniško poročilo o Hackzellovem zdravstvenem stanju, ki ga je priobčil moskovski radio, je podpisal žid Grinstein, ki vodi Hackzellovo zdravljenje.

Stockholm, 16. sept. V noči na petek, ob 23. uri so pozvali finsko delegacijo v Kremelj, kjer je zvela na znanje sovjetske pogoje premirja, javlja »Associated Press« vd nevniku »Aftonbladet«.

Od 2. oktobra normalni čas

Berlin, 15. sept. Dne 2. oktobra zjutraj ob treh bo prenehal nemški poletni čas. V tem trenutku bodo pomaknili vse ure za eno uro nazaj, to je od tretje na drugo, s čimer bo v zimi 1944-45 uveden zopet normalni čas.

Bullit o boljševizaciji Evrope

Bern. V ameriškem časopisu »Life« objavlja William G. Bullitt članek, ki opozarja na razvijajočo se boljševizacijo Evrope. Bullitt piše dobesedno: Evropa bo postala žrtev boljševizma, kot je to sedaj že Poljska. Izmed 15 članov sovjetskega poljskega odbora jih je s predsednikom kar devet komunistov. Sovjeti so odvlekli 1.700.000 Poljakov. Kaže, da se bo poskus Bele Kluna ponovil na Estonskem, v Latviji, v Litvi in na Poljskem. Vse te dežele stoji pod terorjem komunističnih strank, ki se skrivajo za označbo »priateljskih demokratskih vlad«. Bullitt je prepričan, da bodo uporabili iste boljševiške metode sedaj tudi v Romuniji in v Bolgariji; za Madžarsko pa pravi, da bi bila v primeru kapitulacije s streljanji in z deportacijami v Sibirijo kaj hitro odpravljena.

Zvišanje nekaterih cen v Italiji

Italijanski komisar za cene je s 13. avgustom odobril povišanje cen umetnih vlaken ter istočasno nanovo uredil cene proizvodov platnenih proizvodov.

Povečanje delovnega časa v SSSR

V Sovjetski zvezi so na Stalinov ukaz zvišali delovni čas za tri ure. V Stalinovem ukazu stoji: Delo enega leta se mora odsej izvršiti v 10 mesecih!

Iz italijanske tekstilne industrije

Italijanska tekstilna industrija bo v interesu štednje sil in pregleda nad proizvodnjo in razdelitvijo blaga koncentrirala nadzorstvo nad proizvodnjo. Veletrgovina bo omejena na malo krajevnih pooblaščenih skladišč, nadrobna trgovina, pa bo omejena z novo izdajo obrtnih dovolilnic. Obrtniki, ki ne obratujejo, morajo svoje zaloge dati takoj na razpolago gospodarskemu uradu narodnega tekstilnega urada.

Brezposelnost v zasedeni Italiji

Brezposelnost v zasedeni Italiji so v zadnjem času še povečali razni odloki. Podjetniki tudi niso v stanju, da bi izplačevali draginske doklade, ki jih je predpisala Bonomijeva vlada ter so zaradi tega zmanjšali število svojega uslužbenstva, da bi čim bolj znižali svoje režijske stroške. Deloma so nameščeni delavci pod novimi pogoji, pri čemer ni upoštevana draginska doklada, ter so na ta način delavci brez prepotrebne draginske doklade.

Ameriško posojilo nizozemski begunski vladi. Nizozemska begunska vlada se sedaj pogaja z neko skupino severno-ameriških bank zaradi posojila v višini 100 milijonov dolarjev, ki ga smatra begunska vlada kot potrebno za pričetek poslovanja po končani vojni. Pri tem je govor o prvem povojnem posojilu, o katerem naj bi bila sklenjena z Združenimi državami posebna pogodba. Kot kreditodajalec naj bi bili zainteresirani naslednji zavodi: Chase National Bank, ki je bilo že pristala na kredit v višini 20 milijonov dolarjev, kakor tudi Guaranty Trust in National City Bank, ki sta pristali, da dasta po 15 milijonov dolarjev kredita.

Črni vrh – Turjak primorskih Slovencev

Komaj dva meseca je, kar so v Črnem vrhu nad Idrijo ustanovili postojanko Slovencev narodnih varnostnih straž. Ljudje so pričeli živeti mirnejše življenje. Naveličani so že bili stalnih komunističnih ropov drhali, sestavljenih iz raznih narodnosti. Siti so bili nemoralnih početij »narodnih osvobodilcev«. Spoznali so prav Črnovrščak med prvimi na Primorskem, da ima OF s svojimi privrženci vse druge cilje prejel, kakor pa osvoboditev slovenskega naroda. Zlasti je pošlene Črnovrščake razkačilo to, da so se naši »prodoljci« OF začeli padati s njihovimi najhujšimi sovražniki, cesarskimi vojaki. Ni čuda, da se je ljudem zagebilo to njihovo početje, saj so se predala temu početju vsa ničvredna dekleta in vsi koristolovci, ki so trdosrčno in hinavsko še pred nekaj leti hodili na roko plačancem neznanega slovenskega jarma. V nobenem kraju Primorske se ni napravil med zdravo in gnilo platjo slovenskega ljudstva tako velik prepad kakor ravno v Črnem vrhu. Ko pa so pošteni Črnovrščaki začeli zopet svobodno dihati, so temeljito začeli borbo proti vsemu, kar grozi z uničenjem njihovemu narodnemu in verskemu obstoju. Postali so pravi branik slovenstva pred narodnimi izdajalci. Bili so poročniki, da Sloveni na Primorskem kljub vsemu hudemu še niso in ne bodo izginiti.

Bes nad zdravni slovenskimi fanti

Toda prav ta branik našega naroda na Primorskem, ta branik, ki je težko oviral prehod komunističnim roparjem iz Gorice v severne in vzhodne predele Primorske, je bil rdečim drhali trn v peti. Ne smemo pa misliti, da je bil vzrok komunističnega besa, ki se je te dni zli nad maloštevilnimi Črnovrščaki, je zaradi prehoda važna postojanka. Trn v peti so bili tolovajem zlasti mladi črnovrški fantje, ki so z besedo in zgledom bili pravi biseri in jedro Slovencev narodnih varnostnih straž v idrijskem kotu. Ti fantje so stalno odganjali tolovaje. Zmanjkala je roparjem tako marsikatera dragocena pošta, marsikak politikar je pustil škornje in svojo torbico. Tudi ni bilo malo tolovajskih komandantov na Primorskem, ki so zaradi hrabrih Črnovrščakov žalovali za svojimi tovariši in tovaršicami. Besni so bili domaći tenenci, ker so bili osamljeni, saj ni bilo moglo, da bi prišli še v zvezo s tolovaji ter tako spravljali v nesrečo poštene ljudi. Razkačeni so bili zlasti v Zadlogu, kjer so si komunisti ustvarili pravo terensko gnezdo.

Pa ne smemo misliti, da so se ti fantje odlikovali samo kot hrabri borci. Za zgled so bili ostalim postojankam tudi v verskem oziru. Bili so katoličani z vsem srcem. Zavedali so se, da bo le z duhovno obnovo naroda ter z nadnaravnimi sredstvi mogoče zatreti docela zmoto komunizma. Sv. rožni venec, prvi petki, prve sobote, to je bilo njih glavno orožje. Poveljnik, g. poročnik Jože Jakša, je sam navedel z apostolske gorečnosti in zgledom fanie na pravo krščansko življenje. Pri tem delu mu je neutrudno pomagali domačin bogoslovec pok. g. Trček Rudi.

Naval komunističnega besa

Ni čuda, da so zato tolovaji prav na prvi petek, dne 1. septembra, pričeli s sustanskim napadom. Kako so tolovaji napad na Črni vrh začeli in izvedli, naj pripoveduje očividci: »Že prejšnji večer, dne 31. avgusta, smo opazili nad vasjo zbiranje komunistov. Takoj so za-regljale naše strojanice. Rdeči so se raz-bežali. Ponoči smo čuli od Cola in od Zadloga premikanje voz in avtomobilov po cestah. To premikanje se je začelo po polnoči in je trajalo do jutra. Rdeči so se že pripravljali na napad. Vedeli so, da bomo šli drugo jutro v večini k sv. obhajilu. Računali so na našo pobožnost in jo hoteli temeljito izkoristiti. Toda stvar se je obrnila drugače. Opazili smo zjutraj komuniste prej in preden so rdeči mislili napasti, smo spustili ogenj nanje. Spopad se je začel ob šestih. Pri spopadu so medsebojno sodelovali Gregorčičeva, Voljkotova, Gradnikova in Prešernova brigada. Tem sta marljivo pomagali še dve cesarski brigadi, in sicer XVI. brigada ter še ena druga, katere imena nismo mogli ugotoviti.

Napad so pričeli rdeči z vsem orožjem hkrati. Kot vedno so se tukaj zopet »odlikovali« minometali badogilevci. Ti so s petimi težkimi minometi metali zaigralne bombe na vas, zlasti na cerkev in šolo. V nekaj urah je bil ves predel vasi okoli cerkve v ognju. Pri tem delu sta minometom kaj učinkovito pomagali dve 15 centimetrski havbici ter dva protitankovska topa. Vmes pa je grmenje topov in minometov presinjalo regljanje težkih in lahkih streljnih. Bili smo kakor v peku. Nikjer ni bilo nikakega izhoda. Z vrhov tja proti Trnovskemu gozdu so valili na nas ogenj s težkim orožjem, vse okrog nas pa so pokali iz posameznih položajev in gnezd z brzostrelkami ter drugim avtomatskim orožjem. Iz vseh strani so med divjim streljanjem vpile na nas komuniste: »Podaj se, bele evinje! Streljaj na bele pse, tovariši!« Rdeči so nas vabili tudi z obljubami, da se ne bo nikomur nič hudega zgodilo, če se predamo v pol ure z orožjem vred. Nam pa še na misel ni prišlo kaj takega, le bliže smo jih vabili, češ, pridite bliže, pa nas boste dobili. Pa ni bilo tolovaja blizu, le drug drugega je vzpodbujal z »juriliš, huurrraa, tovariši, juriš!« pa ni seveda nobeden. Celo »pol ure« so nam ponujali za premirje, hoteč po stari navadi v tem času podlo in zahrbito prevarati domobrance ter nas uničiti. Seveda se jim našti ni posrečilo, ker smo na take ponudbe odgovarjali le s še hujšim ognjem. Naši fantje so hrabro odbijali njih napade. Neštokrat so se v borbi, ki je trajala ves dan, približali našim, ki so s palci mednje smrt iz šestih močno grajenih in utrjenih bunkerjev ter iz odrednih položajev in hiš.

Toda ogenj, ki so ga povzročili za-

galne mine, se je vedno bolj širil. Borci so se morali začeti umikati iz goreh, kjer je grozil dim in plamen uničiti vse, kar je bilo živega. Štiti so jih odsej le še odlično zgrajeni bunkerji; zaman so nanje padale težke mine (na enega samega jih je padlo sedem brez kakšne škode), porabili so morali zanje topovske rušilne granate kl. 150 ali 155 milimetrov. Šele s temi se je posrečilo rdečim slovenskim tolovajem z direktnimi zadetki razbiti utrdbe počasi drugo za drugo... Dve sta vzdržali še popoldan do pol sedmih, ko so še preostali borci udarili preko rdečih obrovov v gozd.

Junaštvo Jožeta Jakša

Poveljnik poročnik g. Jože Jakša je bil ranjen ob dveh popoldne, ko je z maloštevilnimi vojaki branil položaje okoli kasarne, v katero so se vgnezdili tolovaji. Zmetal je sam nanje 150 granat. Končno je smrtno ranjen izdihnil. Zadel sta ga dve streljanki v prsa. Z ozirom na obupni položaj, je umirajoč izdal še poslednje zapovedi, zapoved za umik. Toda fantje ga niso hoteli zapustiti. Borba se je nadaljevala vse do pol sedmih zvečer. V hudi borbi na življenje in smrt je padel ob izvrševanju poslednje zapovedi svojega poveljnika narednik g. Tone Grum, vodnik udarnega voda, ki se je že v kratkem času, odkar je bila ustanovljena postojanka, odlikoval v bojih s tolovaji v okolici Črnega vrha tja do Cola in Podkrajca.

Izpad se je pričel zaradi obupnega položaja in neugodne strateške lege na več straneh in od štirih popoldne. Od vsakega krdega so padale nove žrtve pod rdečimi strojinami. Pred izpadom so borci razstrelili z ročnimi granatami minomete. Borec je ročno granato vrget v cev in še v zadnjih štirih sekundah skočil v križje. Cev se je razletela in minomet je postal neraben. Ves čep do sedmih zvečer so naši fantje v skupinah zapustili položaje. Municija je gorečem skladišču pokala še pozno v noč. Vmes so se slišali divji kriki ponorelih komunistov: »Idria e Monte nero sono nostri e saranno sempre italiani!« Teh kilcev je bilo mnogo vse od Špika, t. j. hriba nad Črnim vrhom tja do Idrije.

Le veliki žrtvujejo veliko

Okoli Črnega vrha sta bila ves dan sklenjena, če ne trije, vsaj dva obroča zased, ki jih prebika pomoč sosednjih postojank ni mogla docela prebiti. — V bojih je padel tudi znani domačin Rudi Trček. Na begu pred tolovaji ga je zadel rafal strojnice v glavo. Izgubili smo s njim idealnega fanta, ki je ves gorel za svoje prepričanje. Nobenih žrtvi se ni ustrašil. Potrpežljivo je v govoru in z delom od duše do duše navedel fante k globljemu verskemu življenju. Tri duše so se znašle v enem v Črnem vrhu, to je poveljnik poročnik g. Jakša Jože, narednik g. Tone Grum in pa bogoslovec Trček Rudi. Bili so vsi kvas svojih okolič. Njih delo je že v prvih dneh prinašalo lepe sadove v verskem in narodnem prebujenju Črnega vrha. Toda Bog je hotel drugače. Božja volja je hotela, da najboljši Primorci, kakor so Črnovrščani, ter da poveljnik kakor je bil Jože Jakša, stražar narednik kakor je bil Tone Grum, bogoslovec, kakršen je bil Trček Rudi, da taki ljudje dajo vse, celo svoje življenje za našo pravično stvar. Zahteval je Bog to od njih. Zave-

Iz Trsta

Smrtna kazen za tatove, ki krajejo po bombardiranju. Tržaška prefektura objavlja: Za vsakogar, ki bi bil zaloten ponoči ali ponoči pri ropanju ali tatvini v krajih, ki so bili prizadeti po letalskem bombardiranju, je določena smrtna kazen.

Požar v mizarski delavnici. V soboto zvečer je stanovanca hiša št. 19 na Trgu sv. Jakoba opazil ognjene zublje, ki so švigali iz železnega zastora mizarske delavnice v isti hiši. Takoj je poklical gasilce in ko so ti prišli na mesto in s silo vdrli v delavnico, se je ogenj že začel širiti. Vendar so požar omejili v toliko, da ni zajel še drugih prostorov. Mejo, da je ogenj povzročil kratak stik.

Oče je našel sina. Že pred časom smo poročali, da sta ušla od doma dva brata Morandini. Dr. Pavel Morandini je adaj našel starejšega sina Amadea, medtem ko o mlajšem sinu Klavdiju do zdaj še ni mogel zvedeti, kje se nahaja.

Umrli so: Marija Sancin, Roza Tenker, Marija Trampuz, Terezija Gerbič, Ana Zlosel, Irma Dančević, Miloš Rašević.

Iz Gorice

† Fran Lasič. Na svojem posestvu v Hruševcu pri Dobravi je naglo smrti umrl upokojeni vladni svetnik g. Fran Lasič, star 80 let. Bil je doma iz Renč pri Gorici. Po končanih visokošolskih študijah je stopil v službo pri namestništvu v Trstu in služboval po raznih krajih v Primorju. Po prevaru 1918 je prišel v Ljubljano, kjer je bil nekaj let okrajni glavar ljubljanske okolice. Leta 1926 je kot vladni svetnik stopil v pokoj. Rajniki je pripadal ugledni narodni družini. Trije njegovi bratje so umrli kot visoki uradniki. Brat Ivan je bil dvorni svetnik na Dunaju, brat Andrej okrajni šolski nadzornik v Tolminu in brat Henrik, član stola sedmorice v Zagrebu. Odličnemu rojaku naj sveti večna luč!

Spregledal je. V Postojno je pribežal neki zapeljavec, ki se je naveličal svoje dosedanje družine v hosti. Izjavil je, da je tvegal življenje in pobegnil od svoje-ga odreda, da se je rešil internacionalne razbojniške sode, iz katere je sedaj sestavljena »osvobodilna« vojska. V njej prevladujejo laški komunisti. Ti postopajo zelo oblastno in se čutijo popolne gospodarje na terenu. V boj pošiljajo samo Slovence, Mongole in druge tujece, ki padajo kot snopje. Med komunisti je zla-

dajmo se, da Bog le od velikih ljudi veliko zahteva.

»Preživel sem Turjak in Črni vrh...«

Ponosno so umirali naši fantje v Črnem vrhu. V Črnem vrhu ni bilo udaje. Bila je borba med dvema nespravičljiva svetovoma — med Bogom in Satanom. Niso prosili nobenega usmiljenja, čakali so in čakajo samo Pravico. »Ujeli so nas,« tako pripoveduje borec, ki je čez nekaj dni pobegnil iz ujetništva, »in nas peljali v Zadlog. Vmes so na poti takoj tri ustrelili. Pri Zadlogu smo pritožili, lažni, brez večerje, kosila in trka, saj v neprestani borbi, ki je trajal ves dan, ni bilo mogoče nič jesti. V budo zjutraj so nas usmerili čez Cepovan. Vzeli so nam vsa obleka in ševje. Vsa je dobil nazaj le strgane hlače. Tolovaji so nas vsi po vrsti pretepali s puškami po hrbtu in po glavi. To pretepanje je doseglo svoj višek ob zasiljevanju na neki jasi v soboto zvečer. Čez noč so nas zaprli v neko klet. Tla v njej so bila polna vode. V drgetu od mraza smo čakali jutra. Vsi smo pa bili brez skrbi. Res niso bili naši računi s tolovaji s trpljenjem, ki smo ga prenašali, že poravnani, bili pa so v redu računi, ki smo jih imeli z večnim Sodnikom, s Pravico. Zato smo mirno pričakovali najhujšega.

Šele ob pol desetih so se odprla vrata našega »prenočišča« ter so nam dali nekoliko nezablenega močnika, hrano ne vem katerega razreda, ali hrano priklasnih mobilizirancev, komandantov pa, ki so nas pozneje zasliševali, so vsi dšali po vinu, klobasah in drugih takih rečeh. Roke smo imeli zvezane z žico in vrvice ter smo takih hodili dalje in dalje po gozdovih tja do Gorice in Tolmina. Čakal sem priliko za beg. Že med potjo sem se skrivaj opratil veki. Dospeli smo do neke gostave. Tu sem se hitro zgubil med grmovje. Šlišal sem klike »Stoj! Stoj!« Potili so strelji, švigline so svilenke mimo mene, bil sem rešen. Šel sem nazaj v smeri proti Idriji bos. Ostro kamenje mi je rezalo bosa nogo. Med potjo sem v bližini Idrije naletel na tolovajke, ki so prale tovaršem perila. Umaknil sem se pred neprijetno družbo. Končno se mi je po 12-urni hoji posrečilo priti na Viharje, postojanko SNV.

Preživel sem lani usodo Turjaka, preživel sem letos usodo Črnega vrha. Zato bom borbo proti komunizmu nadaljeval še z večjim ognjem!

Tako je pripovedoval naš begunec in še pripomnil: »Tolovaji so še posebno pokazali svoje zvestost, ker so bile njih prve mine namenjene cerkvi. Pokazali so svojo kulturo, čut do slovenstva s tem, da so požgali šolo, občino, sploh večino zgradb, namenjenih javnim koristim. In lepe vasi so napravili pogorišče. Zagalobilo se nam je njihovo početje. Ljudstvo težko prenaša njih nasilstvo in njih grožnje. Črni vrh je bil naš primorski Turjak. Vsi pa vemo, da bodo za našo Primorco po črnovrški katastrofi nastopili svetlejši dnevi, da bodo prav te žrtve dale mnogim pravo spoznanje satanskega komunizma, ki skrbi le za svoje revolucionarne cilje, pa naj bo pri tem uničen ves naš narod.«

Berite »SVET«

sti mnogo tržanske sode, ki se je svoj čas udeleževala napadov proti Sloven-cem, in drugi izjenci. Strano se je ču-dilo, kako more slovenska inteligenca, zlasti še primorska sodelovati s temi razboj-niki, ki besno sovražijo našo ljudstvo.

Zivahno kulturno življenje. Delovanje slovenskih prosvetnih delavcev se občuti skoro po vsej deželi in že poganja sadove. Povsod, tudi v manjših krajih, so domoljubna predavanja, igre, otroški nastopi, pevске prireditve in povsod se širi čtivo: knjige, časopise letaki. Borbeni »Goriški list« se je lepo udomačil in se tiska v nad 12 tisoč izvodih. Če bi za delo prišla vsa tako zvana nacionalna inteligenca, bi se ozačje kaj kmalu razčistilo in tudi ljudstvo bi bilo rešeno večnega strahu in negotovosti, ki ju povzroča nesrečna krvava borba, katero je zasejala komunistična OF.

Anmeldung der Kraftfahrzeuge

Kraftfahrzeuganhänger, Kraftfahrzeugersatzteile und Kraftfahrzeugreifen.

Auf Grund der Verordnung des Obersten Kommissars Nr. 44 vom 24. Juni 1944 (Amts- und Verordnungsblatt Nr. 53 ex 1944) und der Verfügung des Deutschen Beraters beim Chef der Provinzialverwaltung vom 24. August 1944, VII.-1617/44, haben die Anmeldungen der Kraftfahrzeuganhänger, Kraftfahrzeugersatzteile und der Kraftfahrzeugreifen in der Provinz Laibach bis 1. Oktober 1944 zu erfolgen.

Die ausgefüllten Anmeldeformulare sind innerhalb der festgesetzten Frist dem Amte für zivile Motorisierung, Laibach, Wolfova 12/I, vorzulegen. Die hierzu benötigten Drucksachen können ebenfalls bezogen werden.

Prijava motornih vozil

priklonikov, nadomestnih delov in pnevmatik za motorna vozila.

Na osnovi navedbe Vrhovnega komisarja št. 44 z dne 24. junija 1944 (Sl. l. št. 53 ex 1944) in razpisa nemškega svetovalec pri šefu pokrajinske uprave z dne 24. avgusta 1944, VII.-1617/44, se morajo v času do 1. oktobra 1944 prijaviti vsa motorna vozila, prikloniki, nadomestni deli in pnevmatike tudi v Ljubljanski pokrajini.

Izpolnjene prijave je oddati v navedenem roku uradu za civilno motorizacijo, Ljubljana, Wolfova 12/I. Tiskovine se dobijo pri istem uradu.

TURJAK - iz tvoje krvi je vzklila zmaga in vera v našo bodočnost

19. septembra bo minilo leto dni, kar je končala sedemdesetletna tragedija na Turjaku. Padec Turjaka pomeni višek in krono trpljenja, ki ga je moral pretrpeti slovenski narod zaradi svojih sinov — izdajalcev, priatešev komunistične revolucije. Do tedaj je Slovenec verjel bratovskosti, spoznanje onih dni po 8. septembru pa uči vsakega poštenega Slovenca, kako verolomne in hinavske so vse lepe besede vsakega komuniste, četudi je Slovenec.

Založre po osmem septembru lanskega leta so nam dale toliko težkih dokazov o satanizmu slovenskih komunistov, da so se zaradi njih mnogim odprle oči. Pred vsem svetom so komunisti teolično javno pokazali, kar so prej delali na skrivnem. Zvezali so se z badoglievci in skupaj z njimi ropali in morili slovenska življenja.

Podlost komunistične amnestije
V onih dneh pa so komunisti tudi pokazali, kakšne laži zmorej. Vrgli so med

Naš sklep

Ce bočemo pri mladem človeku ugotovili, ali bo v življenju izpolnil svojo nalogo, se moramo vprašati po dveh: ali je v njegovem značaju zasidrano pomenje in ali je učen. Vprašati se je treba po tem, ali zna izbrati nauke etičnih in izkušenih in ali se zna učiti iz lastnih napak.

Tudi narod kot celota tvori neko samostojno osebnost. Tudi narod se vzgaja, tudi narod se uči. In tudi pri narodu lahko je vnaprejšnja ugotovitev, ali bo izpolnil svoje zgodovinske poslanstvo, če se vprašamo, ali se narod v svojem življenju in v svojem delu ravna po stalnih trdnih resnicah in ali se zna učiti iz svojih napak. Tudi pri vzgoji naroda je učljivost ena temeljnih kreposti.

V zadnjih desetletjih moramo reči, da smo se Slovenci v marsičem oddaljili od temeljnih in trajnih resnic, ki nas jih uči naša katoliška vera po sveti Cerkev. Tudi na jasne in svareče opombe smo se le delno odzvali, kot celota pa gotovo ne. Nasproti Cerkev, ki nas je ljubeznivo varila in učila, smo kot narod pokazali premalo učljivosti, tiste kreposti, ki zagotovi narodu napredek in varno pot.

Toda poleg naukov, poleg svaril in opominov pozna življenje še en način vzgoje, ki je sicer trši, pa zato marsikdaj edino uspešen: to je vzgoja s kaznjami za napake in pregreške, ki bi se jim lahko izognili, če bi poslušali prave nauke. In v zadnjih petih letih je vzel Bog naš narod v prav trdo šolo. Marsikaj smo doživeli in marsikaj pretrpeli. Grobovi in pogorila so dokaz našega trpljenja.

Tu pa moramo reči, da smo pokazali precej več učljivosti. Izkušnje, ki smo si jih pridobili v triletnem boju s komunisti, so za nas bridke, toda prav zato neizbrisne. To na nauk, zapisan v knjigi, izgovorjen na prižnici ali na govorniškem odru, to je nauk, ki je z mečem zapisan v naše narodno telo.

Eno leto je tega, kar so se na Slovenskem godile čudne reči, čudne in strašne. Slovenski fantje na Blokah, Pudo, Loškem potoku in Turjaku so s svojimi junaškimi premisi branili slovenski narod pred rdečim uničevalcem. Ko pa so jih komunisti pozdravili kot brate, ko so se sklicevali na bratstvo in kot brate obljubili, da se ne bo nikomur nič zgodilo, so naši fantje v svoji poštenosti mislili, da so tudi drugi pošteni. Za hip so v svoji preprostosti v komunistih gledali predvsem Slovenca brata po krvi. In samo en hip njihove slabosti je zadoščal. Ko so se zadnji komunisti govorili o bratstvu, so prvi že dvigali bodala nad temi slovenskimi fanti. Bloke, Pudo, Loški potok, Turjak, to so imena, ki jih Slovenci nikdar ne bomo pozabili. Tu smo za hip verjeli komunistu, da je Slovenec, in to nas je stalo dragocena življenja naših fantov.

Ravno za obletnico teh nesrečnih, toda junaških polnih dni prihajajo komunisti pred nas zopet z enakimi vabil. Niso še izkoprane vse njihove žrtve izdajstva pred enim letom, že pripravljajo novo, še večje izdajstvo, s katerim bi položili v grob vse slovenski narod.

Toda če kdaj, se je prav v teh dneh pokazalo, da smo se Slovenci iz preteklih let in iz preteklega trpljenja veliko naučili. Sleherni slovenski fant je komunistične nakane epregledal in jih zavrnil, še preden so bile dokončno izražene.

Nihče ne more te naše jasne poti motiti. Naše protikomunistične borbe ne vodijo več besede, ne vodi več teorija, ampak praksa, izkušnje zadnjih let. In če so izkušnje tako krvave, tako boleče, da jih čuti sleherni Slovenec, je pač gotovo, da smo se Slovenci kot enota odločili za odločen boj proti komunizmu do njegovega popolnega uničenja. To našo voljo je vzbudilo trdo življenje s svojimi trdnimi, neizprosnimi nauki.

Za naprej pa bodi naša skrb, da si pridobimo krepost učljivosti ne le po lastnih izkušnjah, saj vidimo, kako so bridke in kako globoko so prizadele. Narod, ki hoče hoditi varno pot brez velikih žrtv in brez velikih pretresov, se mora učiti iz lastnih izkušenj, toda držati se mora tudi trdnih resnic, ki jih ne more nihče kršiti brez škode in nevarnosti za svoj oboj, pa bodisi da gre za posameznika, bodisi da gre za narod kot celoto. Ob Turjaku, ki nam je od vseh postaj križevga pota prinesel največ trpljenja pa tudi največ volje in moči za novo življenje, obljubljam in sklenemo, da bomo za naprej varovali se vsakršnih ovinkov in stranpoti od resnice in nalet. Dobro vemo, da smo imeli že pred desetimi leti vse pogoje, da se te težkih nesreč izognemo. Zaradi lastne slepote in zaradi lastne razcepljenosti so morale te nesreče priti nad nas. Iz njih smo se naučili spoznavati našega sovražnika po njegovih dejanjih, za naprej se bomo pa naučili sovražnika spoznavati že po njegovih idejah in ne bomo čakali, da te ideje uveljavlja že z nožem in puško.

slovensko ljudstvo obljubo o amnestiji, obenem pa govorili o potrebi edinstvi in najtežjih trenutkih narodnega obstoja. Kakor hitro pa so bili protikomunistični borci pripravljeni odložiti orožje, so komunistični zločinci poštene fante prisilili k tlem in jih gnali na trnjevo pot mučeništva.

Pokazali so jo najprej v Grčaricah...

Grčarice kriče v svet prvo obožbo komunističnega verolomstva. Glavni rdeči napad na postojanko se je pričel 8. septembra. Napad ni uspel zaradi sijajne izvežbanosti in hrabrosti nacionalnih borcev. Komunisti so nato poskušali zlomiti odpor posadke drugače. Zažgali so bližnja poslopja v upanju, da bo požar objel tudi hiše branilcev. Ko so komunisti zažgali še cerkev, se je glavna postojanka vnela. Protikomunistični borci so bili na to pripravljeni in so kljub ognju nadaljevali z obrambo. Boji so ponehali šele v jutru drugega dne, ko so obleganci zlomiti rdeče napade. Boji so se nadaljevali in dosegli višek, ko so rdeči diviziji morali priti na pomoč badoglievski topničarji. Napad je postal vedno hušji, toda branilcev niso motile ruševce se ete ne gorečih poslopj. Zaradi pomanjkanja vode so se branilci po dolgem oklevanju odločili predati pod pogojem, da ostanje oboroženi. Komunisti so pogoj s častno besedo potrdili.

Ko pa je bila na razvalinah postojank obešena bela zastava, so se komunisti približali in nato z vso silo napadli borce, ki so že prenehali z bojem. Začeli so jih zasramovati in razoroževati. Komunisti so častno besedo prelomili. Zvezane borce so nato verolomci sramotno vlekli v Jelendol, nato v Dolenjo vas, od koder so jih zvezane z žico naslednji dan peljali proti Kočevju v smrt.

nato na Blokah...

Val komunističnega verolomstva je zlorabljal poštenost slovenskih junakov v vsej pokrajini. Tudi hrabri bloški protikomunistični borci so se dali zmotiti zaradi rešenih obrazov in lepih besed vaških komunistov. Zlagana komunistična agitacija učitelstva in domačih uradnikov-terencev jim je vse obljubljala. Ko so fantje odložili orožje, so komunisti prelomili dano besedo in takoj po vdaji odpeljali proti Kočevju v smrt 32 zvezanih legionarjev.

v Pudo...

Enako usodo je doživel tudi del pudobse vaše straže. Devet fantov je govorilo: »Če nam obljubljajo svobodo, zakaj jim ne bi verjeli, saj so ljudje.« Toda to pot so komunisti pokazali, da komunisti niso ljudje. Devet borcev iz Pudo je po obljubi amnestije odložilo orožje, govorč: »Če nam dajete svobodo, radi odložimo orožje, saj za svobodo smo se borili.« — Toda komunisti so jih pobili, kakor hitro so se pokazali pred temi verolomci. Komunisti so tu preveč jasno pokazali, kaj jim v resnici pomeni »narodno-osvobodilna vojska«.

Ponoči 14. septembra so komunisti odpeljali iz Pudo drugih šest fantov, ki so se predali. Zopet je bila prelomljena beseda o amnestiji. Z avtomobili so jih pripeljali k jami Kozlevki, jih tam premišljeno s strelji ranili in jih nato na pol žive pometali v jamo. Eden od šestih obojencev, Bavec Vilko, je že z avta skočil in se na pobočju tik pred žrelom ujel za jelko. Toda ubijalec ga je poiskal z električno svetilko in ga nato s strelji prisilil, da je moral skočiti v jamo — živ.

in Loškem potoku

Protikomunistična posadka v Loškem potoku je v dnevih po 8. septembru odločno odbila vse pozive za predajo, čeprav jo je napadalo 800 komunistov in 2000 Lahov pod poveljstvom okupatorja Cerutija. Legionarji so s strojnimi in minometi klubovali desetkrat močnejšemu sovražniku, čeprav je sovražnik v borbi uporabljal topništvo in 5 tankov. Vendar je na koncu odločila številna premoč. Fantje so se slednjič sklenili predati. Poveljnik Medved je sklenil premirje pod pogojem, da so vsi borci razen njega svobodni. Komunisti so fante na vso moč zagotavljali s častnimi besedami. Ko je junaška posadka odložila orožje, je zopet prišlo na vrsto komunistično verolomnost. Ustrelili so župnika, najboljši fante s poveljnikom na čelu zvezane zaprli v umazano klet, ostalim pa viliili svoje orožje. Prišel je Kidrič in zbranim legionarjem govoril: »Belo-gardisti! Vaša igra je končana... V prahu ležite pred nami in nas prosite milosti.«

Le človek, ki že ni več človek, ampak le zver v človeški podobli, je mogel te besede spregovoriti. Zvezani protikomunistični borci so ob teh besedah stiskali pesti in zobe, šele tedaj so začutili, da so besedo poštenja pričakovali — od podleža.

Največji zločin rdeče amnestije — Turjak

Komunistični razbojniki pa so razbičnemu narodu viliili krono trpljenja — na Turjaku. Borba za Turjaški grad nam je zaradi strahotnosti žrtv postala najmočnejše gibalno k vztrajni protikomunistični borbi. Tu so komunisti pokazali resničnost besed politkomisarja Majcena: »Naj pogine tri četrtine Slovencev, samo da bo ostala četrtina komunistična.« Ob turjaški tragediji so se razblinile vse lepe besede komunistov o narodno-osvobodilni borbi, tu se je pokazalo, da gre OF za enim samim ciljem — boljše viti-rati slovenski narod.

Po razpadu badoglievske vojske so se nekateri protikomunistični oddelki odločili koncentrirati se na Turjaškem gradu.

Krvavi ples se je pričel

V gradu se je zbralo okrog 700 borcev, k njim pa je pribezalo v varstvo tudi okoli 150 civilistov.

Komunisti so izvohali, da bo tu najhušji odpor proti njihovi revoluciji, zato so do 12. septembra oklevali z napadi in so le zbirali svoje tolpe. 12. septembra zvečer pa se je začelo obleganje. Do sobote so se protikomunistični borci dobro držali. Napadali so oblegajoče komuniste. Komunisti so pokazali voljo za pogajanja, objavili so, da je proglašena amnestija za vse, ki odlože orožje. Komunisti so poslali v grad žensko z belo zastavo. Prinesla je pismo za triurno premirje. Branilci gradu so premirje sprejeli. Sklenjeno je bilo, da se anidejo parlamentarci. Poslali so župana Paternosta in še dva druga ugledna civilista. Toda komunisti so poslanstvo zavrnili, češ da morajo priti častniki. Ko pa so prišli iz gradu trije protikomunistični častniki, so komunisti pričeli nanje streljati s strojnico. Komunisti so na ta način hoteli »po pomotici ubiti vodilne častnike. Premirje je bilo prekinjeno, komunistom pa je šlo za čas. Poslali so še eno poslanstvo z belo zastavo. Toda pogajanja so se razbila, padla je odločitev — borili se bomo.

Komunisti so izrabili premirje

Komunisti so čas premirja dobro izrabili. Izkopavali so si jarko, prignali so badoglievske topničarje in topove v neposredno bližino gradu. V petek, 15. septembra, je od štirih do šestih popoldne 395 granat padlo v okolico gradu. Topovske krogle so v začetku podrla kapelo in del novo postavljenega gradu. Nad borci so se rušili stropi, dim se je valil po gradu in okoli njega, da borci niso videli niti za nekaj metrov naprej, razen ognja, ki je objemal grad. V tem času so fantje zaplenili komunistom 2 avtomobila in 3 strojnice.

V soboto popoldne je napad dosegel višek. Dim je bil tak, da se ni dalo niti streljati na napadajoče, ki so vdrl v grad. Prišel se je boj za grad. Protikomunističnim borcem je zmanjkovalo vode, kajti topovske granate so vodnjak uničile.

Ko so v nedeljo zjutraj poslali iz gradu deklo z belo zastavo, so jo komunisti hoteli prebosti z bajoneti.

Fantje so se vdali v nedeljo, 19. septembra, ob pol dveh popoldne, ko so jim po večkratnem zagotavljanju komunistični poveljniki obljubili, da bo zanje veljala splošna amnestija.

Po predaji so komunisti sneli krinko

Po predaji pa so komunistični brezvestneži pokazali isto mero poštenosti kakor v Grčaricah, Loškem potoku in drugod. Planili so na prihajajoče borce, jim jemali orožje, jih postavljali v vrsto in jih nato zvezane po tri in tri odvedli proti Vel. Laščam.

Zločini nad ranjenci

V gradu je ostalo 80 ranjenec. Pri ranjenih sta ostala ribniški kaplan Sitar Ivan in velikolaški zdravnik dr. Kozuh. Po predaji borcev so komunisti nagnali iz gradu tudi ranjence: »Kdor more lezti, naj pride, drugi pa naj poginejo.« S težavo so prihajali ranjenci iz gradu, komunisti so jih takoj postrelili. Ljudje so po končanih borbah našli pred gradom 28 trupel, med njimi tudi trupli dveh badoglovcev, ki sta se zatekla v grad ob razpadu.

Križev pot v Kočevje

Na čelu epredvoda zvezanih protikomunističnih borcev je vozil tank. Na njem

Veliki klic

Navadili smo se uničevanja in podiranja tega, kar je bilo nekdanj s trudom zgrajeno. Mogli bi otopeni sredi vsega divjanja in bi pozabili, da bo treba enkrat vse na novo postaviti. Ne mislim samo naših domov in gospodarskih poslopj, znova bo treba graditi tudi duhovno stavbo naroda.

Sami opazujete, da je mladina podivjala tudi tam, kjer še vedno vidi dovolj lepih zgledov in sliši besede svarila. Ne obojamo mladine, saj so odrasli prvi podivjali in ti kvirajo mladino. Zdaj jo bo treba zopet voditi na pot kreposti, odpovedi in plemenitosti. Kdo je danes tako močan, da bo pritegnil za seboj to mladino?

Zakonsko življenje je razrvano in družine so razklane. Srca, ki so bila eno, so se ohladila, duši, ki sta hrepneli, da bi dajali življenje novemu rodu, sta zamrzili drobno življenje, ki bi rado živel in zagledalo dan. Globoka je ta rana, saj krvavi ko-

renina naroda, vir njegovega življenja usiha in kdo si upa ustaviti ta plaz pogube.

Kot se usipa listje z drevesa zdaj na jesen, tako padajo duše zakrknjenih grešnikov v pekel. Mati stoji ob sinovi smrti postelji, pa je njena prošnja zaman, sin umira nespokoren. Drugi pa si niti ne upajo govoriti o spravi z Bogom.

Mladino bo pritegnil samo zgled junaških duhovnikov, duhovnikov, ki bodo v svetosti izžarevali za Kristusa. Njegova beseda bo pretresla grešnike, da se bo v njihovi mrtvi duši zganilo življenje, življenje, ki je umrlo stokrat prej, preden je umrlo delo.

Cerkev je postavila kvatrne dni, da bi molili za svetost duhovnikov. Moramo poslušati njen klic, moramo, da bomo narodu izprosili svetih duhovnikov, zakaj samo ti ga morejo rešiti.

V spomin Ozimku Francu

Dne 22. avgusta je padel v borbah okrog Cateža viš. narednik Ozimek Franc, doma iz Orlake pri Selahumberku, star protikomunistični borec.

Pokojni France je bil med tistimi fanti, ki so prvi spoznali cilj komunistične OF. Živel je v kraju, ki je prvi okusal komunistični »raj« in komunistično »svobodo«. Doživljal in gledal je vse strahote, ki so jih komunistični tolovaji uprizorjali že 1942. leta. Videl je, kako so skozi uporno vas iz dneva v dan gonili zvezane žrtve, jih po poti pretepali in nato v gozdu na zverinski način mučili in umorili. Gledal je slovenske matere, slovenska dekleta in slovenske nedolžne otročice, ki so trepetali v komunističnih krempljih, zavedajoč se, kaj jih čaka. Kot poštenemu slovenskemu fantu so se mu v srce zamislili ti ubogi trpni. Napravil je sklep: »Konec mora biti tega gorja, konec nanj, konec morij! Uničiti moramo morilce slovenskih mater in slovenskih otrok.«

je bila privezana zastava z rdečo zvezdo. Za tankom je korakala črna četa partizancev, ki so izvalno prepevali komunistične pesmi.

V Velikih Laščah so hoteli komunisti naše fante zvabiti v svoje vrste. Ko se od fantov nihče ni odzval njihovim pozivom, so začeli odbirati. Oddelili so vse duhovnike, bogoslovce in člane vaških straž iz Turjaka in Skocijana. Ostale je zaslila petčlanska komisija. Tudi 11 poveljnikov in težje »sumljence« so odločili od ostalih, ki so bili zaprti v silosih. Zaprti borci tri dni niso dobili nobene hrane, v torek so dali jesti le polovici. Iste dne so od ujetnikov oddrli 51 ljudi, jih zvezali z žico in jih odpeljali v gozd nad železniško postajo. Tam so jih postrelili. Tu je bil končan prvi del turjaške žaloigre. Popoldne so odveli vse ujetnike na vlak in jih odpeljali v Kočevje k sodbi na smrt.

Tako so ravnali komunistični zločinci z onimi borci, ki so verjeli njihovi »amnestiji« in upali v drobtinico komunistične poštenosti. Tolovaji sami so pokazali, kako ničevj eta komunistična amnestija in poštenost.

Po enem tednu

Po enem letu skušajo komunisti zopet vtakniti svoje krvave roke v bele rokavice. Na vsak način hočejo doseči »pravico«. Ta način agitacije bodo privlekli na dan zlasti v težkih trenutkih, ko bodo ljudska srca zbegana in ne bodo toliko pazljiva na zloboet komunizma.

Spoznali smo komunistično taktiko laži in hinavščine in ne bo nas v naši eveti borbi prevarila. Tragedija na Turjaku nam je dala tako trdni temelj spoznanj o svetosti in odgovornosti naše protikomunistične borbe, da do konca ne bomo odnehali od nje, četudi nam gospodje, ki niso videli in nočejo videti nedolžno prelite krvi naših bratov, govorijo drugače.

In France se je odločil, da stopi v vrste onih slovenskih fantov, ki so se pripravljali, da udarijo po morilcih, da zaščitijo življenje slovenskega naroda. Vedel je, da ga v tej borbi lahko zadene sovražnikova krogla, toda, slovenski zavedni fant bolj ljubi svoj narod, kot svoje življenje. Z vso odločnostjo je zgrabil za orožje in dejal: »Ne odneham preje, dokler na naši zemlji ne bo uničen zadnji tolovaj!« Ni se strasil obrekovanj, s katerimi so blatili komunisti in njih privrženci naše zavedne fante, češ, da so »izdajalci, denuncijanti« itd.

Njemu so bile vedno pred očmi nedolžne žrtve, ki leže po naših gozdovih, mučene in razmesarjene. Ni več gledal nase, ampak na narod. Večkrat je dejal: »Mi bomo zmagali, ker se borimo za pravično in sveto stvar, in branimo narod.«

Na braniku naroda ga je zadela sovražna krogla, padel je, da bi živel slovenski narod.

Slovenski narod mu je hvaležen za poslednjo žrtev.

Ze od leta 1942. je bil France v stalnih borbah s tolovaji. Zaradi sposobnosti in hrabrosti je napredoval v vodnika. Kako lepo ga je bilo videti na čelu svojih fantov z brzostrelko, ko je korakal v tolovajsko ozemlje, da udari po morilcih naroda.

Sedaj pa je po tolikih borbah in tolikih zmagah padel. Dal je poslednje, kar je imel najdražjega, življenje, za ubogi slovenski nrod, katerega je tako zelo ljubil, katerega so hoteli komunistični plačanci uničiti.

Slovenski narod je hvaležen tem zavednim kmečkim fantom, borcem, junakom, ki so rešili narod pred smrtjo.

Domobranska predaja

(15. sept. 1944.)

Petnajstega s tretmto smo čakali in se posvetovali cele dneve. In smo spoznali, da smo uboge reve: sklenili smo, da bomo se predali.

Kako in kdaj in kje? smo se vprašali. Potem smo zemljevid skupaj dali in se prepirali, kjer so »tovariši« najbliže. In z rane nam bi vzeli naše križe.

In smo se napotili v naše hribe, ker zbal smo se strašne rdeče šibe.

Od Police do Turjaka, od Ljubljane do Gorjancev, pa od Idrije do Trsta in gozdov še cela vrsta smo krvavi pot potili, drug smo drugega lovili, spraševali, vas rotili, Vi pa niste nas čakali, vedno ste pete kazali; zbal ste se »Svabobrancev«, ki prosili so predaje, zapustili svoje staje in od Vas obljub čakali.

Zdaj, ko smo zaman iskali, smo se sveto zarotili, da ne bomo več prosili Vaše gnade, svetlega »maršala«.

Zopet vrste smo strnili, več ne boste nas slepili! Se smo vojska domobrancev: od Triglava do Gorjancev meč pravice bo zvenel, dokler se ne zlije v spev, ko bo pela domovina:

Domobranec dom je rešil bolečino nam utešil, nikdar več ne pride dan, da moril bi partizan! Domobranec večna slava od Gorjancev do Triglava!!!

(Odon).

Najlepše darilo materi za novorojenčka je edinstveno delo na našem knjižnem trgu

Moja mlada leta

Tekste zbrala K. Hafner, opremil lra. V. Gajšek. — Kart. L 55.—, vezana L 60.— Vezave v platno po izbiri.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

Od 17. septembra dalje do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemnitvi od 20 do 6

KULTURNI OBZORNIK

**Dr. F. K. Lukman:
Sv. C. Ciprian I**

V vrsti »Cerkvenih Očtov izbrana delca«, ki jih izdaja Bogoslovna Akademija v Ljubljani, izdajanje pa vodi profesor dr. F. K. Lukman, je izšel nov zvezek — Ciprianova pisma. Poslovenil jih je univerzitetni profesor dr. F. K. Lukman, globok poznavalec cerkvenih Očtov, ki je prevedel skoraj vse doslej izšle zvezke. Prevajalec je zelo lep, po slogu pa se skuša čim bolj približati slogu posameznih Očtov, ki jih prevaja.

Ta zvezek je zelo pomnožena že druga izdaja Ciprianovih pism. V prvi izdaji (Celje 1938) jih je bilo poslovenjenih 26, v drugi so poslovenjene vsa (59) in še šest sinodalnih, ki jih je brez dvoma sestavil Ciprian sam.

V svojih prvih stopa Ciprian pred nas kot izšolan govornik. Saj se je v Kartagini dobro izšolal za govornišvo in v govornišvo tudi poučeval. Kristjan je postal šele v moški dobi, star okoli 40 let. Zato v teh pismih tem bolj prese- neča Ciprian kot globok teolog, ki se je odpovedal retorični preobloženosti prvih

spisov; škof Ciprian nastopa kot modri skrbni oče svojih vernikov in kot izreden poznavalec ev. pisma, ki ga navaja tako pogosto in za tako najraznovrstnejše primere nauka in življenja, da napravi vtis, kot da pozna vse sv. pismo starega in novega zakona na pamet. Svoja navodila sicer utemeljuje tudi z razlogi razuma, predvsem pa se zateka k ev. pismu, ki ga duhovito razlaga in svojo razlago podpira z izreki številnih cerkvenih pisateljev.

Ko prebiraj njegove spise in po spisih spoznavaj njegovo življenje in delo, se tudi tebi vsiljuje sodb, kakršno so v času preganjanja izrekli o škofu Ciprianu nujmjudski škofje, obojenci na delo v rudnikih: »Ni človeka, ki bi bil boljši v poučevanju, prijetnejši v besedi, modrejši v navetih, preprostejši v modrosti, radodarnnejši v delih, svetejši v strogosti, ponižnejši v občevanju, čistejši v lepem življenju.«

Škofstvo časti si ni želel, ni je skušal doseči, a ko so ga za škofa izbrali, je nastopal odločno, pa naj je za to žel priznanje ali obsojdo, hvalečnost ali sovraštvo. Dobro se je namreč zavedal, da mu je previdnost božja, ki ga je za škofa

Lep uspeh slov. nar. stražarjev pri Idriji

Idrija, septembra.

Ze konos meseca avgusta so se to-
valjske tolpe pričele zbirati z vseh strani
na Primorsko. Zaklele so se, da bodo
na vsak način uničili postojanke borcev
SNVZ, borcev, ki so kot prvoborci
za srečo lepe Primorske skušali rožiti
naše primorske Slovence ter jih iztrgati
iz krepilnega brezbožnega komunizma,
njegovih podlih zločinov in spletak. Pri-
moreli sami so ustanavljali te postojanke
in sicer tisti, ki so spregledali ter se
zakleli, da bodo branili svojo grudo,
narodnost in vero pred kakršnim koli
nasiljem. Razumljivo, da so zdale naše
postojanke Slovenskih narodnih varnost-
nih straž na veliko nasprotovanje v tistih
krogi našega ljudstva, ki so kot izko-
reninjeni zatajili svoj narod, ki so ka-
kor kameleoni spreminjali svojo barvo
ter se prilagojevali trenutnim razmeram.
Ti kameleoni so vedno zavirali naše de-
lo, delo naših primorskih slovenskih fan-
tov, ki so v okrilju SNVZ napovedali
boj proti vsemu, kar je uničevalo sloven-
sko narodno zavest na Primorskem. Za-
virali so ti kameleoni borbo poštenih
primorskih Slovencev, borbo proti vsem,
ki hočejo iz našega naroda napraviti le
brezrazredno družbo, tolpo propalce, ne-
zmožnih za vsako redno življenje.

Da so fantje naših SNVZ začeli res
boj proti tej brezrazredni in uničujoči
komunistični kliki, ki grozi z uničenjem
svojemu lastnemu narodu, so pokazali
tudi zadnji dogodki, ki so odigravali na
Primorskem. Kljub temu, da je OF na
Primorskem najbolj skrivala svojo pravo
barvo, ni nikjer v tolovajskih vrstah ta-
ko pisane družbe kakor ravno tu. Poleg
znanih svojakiških brigad ter brigad slo-
venskih izgubljenec dobil med njimi še
razne druge postopake. Vsa ta pestra
družba se je torej zaklela, da bo uničila
naše protikomunistične vrste na Primor-
skem. Ob zahrbtnem sunku ki so ga zve-
rinsko dali ti velezdajci našega naroda
komaj mesec dni trajajoči črnovski
posadki, ki so mislili, da bodo likvidirali
celo bojno skupino SNVZ v okolici Idri-
je. Kmalu pa so spoznali, da je to malo
preveliki grizljaj spoznal. Zato niso začeli
s takojšnjim navalom vseh roparskih
brigad, ampak so počasi in previdno
pričeli nabirati sile daleč naokoli. Ob-
semne vojake iz zased skušali naše
borce spraviti v malodušje in obup. Toda,
je že smola tudi zanje, daš jim na vse

kriplje pomagajo njihovi širokousti teren-
ci a tem, da z lažmi bogajo ljudi, češ
da jim gre vse po sreči.
To njihovo početje so takoj, ko so jih
zapazili, ustavili hrabri borci iz Voharš
in Rovi ter udarili z vso silo po njih v
sredo dne 13. septembra zjutraj navse-
zgodaj. Njih svinčenke so budile iz slad-
kega sna tovariše in tovarišice. (Marsikak
tolovaj se je zbudil na onem svetu da po-
da račun za svoje umore in rope.) Med
tolpami je nastala precejšnja zmeda. Boji
so se odigravali ob Idriji pa tja do Ži-
rov ves dan do treh popoldne. Padlo je
okrog 30 tolovajev, veliko je pa ranje-
nih in ujetih. Naše so tolovaji presegali
po številu, saj jih je bilo mnogo več, me-
tem ko so stražarji nadkriljevali nasprot-
nika v hrabrosti, disciplini in bojni opre-
mi. Naši so zaplenili tudi precej vojne
materiale. Vse to je komuniste tako raz-
kačilo, da so še isti dan zvečer planili
na Gore ter zažgali župnišče, da so si
vsaj malo potolažili jezo zaradi svojih
sramotnih in težkih izgub. Tako je komu-
nistom zopet odklenalo ropanje po
naših krajih, kar so letos že tudi po-
kušali ter deloma izvedli po nekaterih
njim bliže ležečih vaseh. Pri tem so se
podrezali tudi nekateri domačini iz Ži-
rov.

Posebno zanimivo pa je nekaj doku-
mentov padlih tolovajev. V času, ko se
komunisti proglašajo za vojsko kralja
Petra II., še vedno vrše partijske tečaje,
še vedno gore za svetovno revolucijo. To
je razvidno iz izkaza o učenem uspehu
partijskega tečaja, ki ga je obiskoval še
pred mesecem padli komunist Čop An-
ton, politdelegat v »brigadi« Franceta
Prešerna, doma z Jesenic, po poklicu me-
hanik. Iz legitimacije padlega KPOJ čla-
na Sarabona Karla iz Trčiča, vodje kranj-
skega okrožnega komiteta KPOJ pa je
razvidno, da so imeli le partiji v OF
povsod besedo, ostali pa, da so bili le
raja, kateri za najmanjšo nerednost gro-
zi svinčenka v hrbet. Med padlimi je bilo
po dokumentih mogoče spoznati tudi par-
tijskega šifirja aMteža iz Praprotnega nad
Škofjo Loko. Vsi ti so bili torej partiji,
organizirani v komunističnih celicah in
kot taki gospodje, ki edini uživajo raj
na zemlji v komunističnem redu. Le par-
tijec je v OF gospod, pa naj bo Italijan,
Slovenec ali Mongol. Spreglejmo že to
goljufijo! Naši borci so jo spregledali,
grede v boj proti komunizmu za življenje
in smrt z mirnim pogledom in lepšo pri-
hodnost.

Dogodki in novice današnjega dne

† Dr. med. Janez Wöding

Iz Zagreba je
prispela vest, da je
o Veliki noči t. l.
umrl v zagrebški
bolnišnici mladi
slovenski zdravnik
dr. Janez Wöding-
ger.
Pokojni dr. Wö-
ding je bil do-
ma v Opatovci na
Stajerskem. Rojen
je bil 6. jul. 1915.
Klasično gimnazij
je obiskoval v St. Vidu in Mariboru.
Univerzo pa v Ljubljani in Zagrebu,
kjer je junija 1941 bil promoviran za
doktorja vsega zdravilstva. Nato je bil
kot zdravnik poklican v hrvaško domo-
bransko vojsko. Udeležil se je mnogo
pohodov proti Brozovim komunističnim
tolpam ter si pri tem nakopal težko bo-
lezen, kateri je moral podležiti.
Z njim je legel v prezgodnji grob zo-
pet mladi, idealni slov. katoliški izobra-
zenec, ki bi lahko svojemu narodu še
toliko koristil. Že kot študent se je mno-
go udeleževal v katoliških kulturno-
prosvetnih organizacijah, predvsem na
sportnem področju. Kot zagrebški medi-
cinec je bil predsednik Slov. kat. akad.
društva »Danica« in organizator tečajev
za slovenske zagrebške študente.
Vedno je jasno in odločno zastopal
radikalno narodno in katoliško smer. Ob
nastanku OF je bil dr. Wöding eden
izmed redkih Slovencev v Zagrebu, ki je
tako spoznal, da je OF krinka, za ka-
tero se skriva okrvavljen obraz pro-
narodne komunistične partije. Preveč je
ljubil svojo slovensko zemljo, bil je pre-
idealčen slov. nacionalist, da ne bi slutil
vse strašne nesreče in uničenja, ki grozi
slov. narodu od komunizma, zato je z
vso odločnostjo vedno nastopal proti nje-
mu in dosledno razkrinjal ofarske la-
ži. Razmere pa mu niso dopustile, da
bi bil prišel v domovino in se pridružil
slov. domobranskim vrsam.
Dragi Janez! Jokejo za Teboj Tvoja
dobra mama, Tvoja draga žena ter mali
sinček in kaj bomo brez Tebe mi Tvoji
prijetelji, ki si jih imel zaradi svoje tova-
riške vrljivosti, odkritosrčnosti in veso-
losti toliko kot malokdo. Kdo nas bo
odlej vodil po planinskih turah vedno
višje, višje, enocu naproti? Kdo bo od-
slej vozil prvi naprej po nevarnih pla-
ninskih smučičih? Ali še veš, kako je
bilo, ko nas je v planinah zajel strašen
vihar in se nas je že leteval obup, si
nam dajal poguma, edino Ti si nas bo-
dрил: ne obupati, vzdržati, kljubovati mo-
ramo in z močno voljo premagati vse
nevarnosti. Ko je bila sila najhujša, si
stisnjen za skalo nad ogromnim prepa-
dom potegnil rožni venec iz žepa in začel
na glas naprej moliti to našemu narodu
tako prijubljeno molitev.
Ali nam ni ta Tvoj pogled tako zelo
dragocen v naših razburkanih časih, ko

trijudra laž, krivica, nasilje? Kljubo-
vati jim moramo, vzdržati in premagati
ter ne pozabiti na božjo pomoč.
Janez! Tvoje poslednje pismo je pol-
no neizmernega hrepenenja po domovini,
po ponosnih Savinjskih planinah, po
lepem zelenem Pohorju. Samevalo Luka-
nja, Roglja, Planinka, samevalo Radoha,
Mrzla gora in Ojstrica ter čakajo, kdaj
se zopet vrneš. Toda Tebe ne bo več
k našim starim znancom. Nič več ne bo
od skal odmeval Tvoj vris in prešerni
smeh. Toda, če bo Bog nam preostalim
dovolil, da se vrnemo v njihovo razkoš-
no narobe, Ti bomo natrgali najlepšega
planinskega cvetja in Ti ga prinesli na
Tvoj grob kot pozdrav slovenske domo-
vine.

Molili bomo za pokoj Tvoje duše, do-
bri Bog pa naj tolaži vse Tvoje drage.

ZGODOVINSKI PABERKI

17. kinavea
1631. leta je švedski kralj Gustav
Adolf premagal cesarjevega poveljnika
Tillyja pri Breitenfeldu. Prva faza tri-
desetletne vojne se je končala z mirom
v Lübecku leta 1629. Sedaj je bil cesar
Ferdinand II. na višku svoje moči. Iz-
gledalo je, da je borba med katoličani
in protestanti v Nemčiji zaključena in
da je odločena v korist prvih. V vesti-
tucijskem ediktu je bila dovoljena le še
avgsturska veroizpoved in protestante
naj bi vrnil katolikom zaplenjeno po-
sest. Protestante sta rešila dva dogo-
dka: odpust Wallensteina in poseg Šved-
ske v vojno. Oboje se je zgodilo, delno
vsaj, vsled spretno diplomacije franco-
skega ministra kardinala Richelieuja.
Francija se je bala prevleke moči nem-
škega cesarja.
Gustav Adolf (1611-1632) je bil na
nemških tleh še preden je Wallenstein
odločil poveljstvo in se udril v Pomor-
janski. Vojna, ki je imela doslej izra-
zito verski značaj, dobi sedaj povsem
politično ozadje. Že po prvi bitki, v ka-
teri je Gustav Adolf premagal cesarskega
poveljnika Tillyja pri Breitenfeldu, so
švedske čete zasedle vso severno in
srednjo Nemčijo. Naslednje leto je Tilly
pri Leulu na Bavarskem izgubil bitko in
življenje. Pot v Avstrijo je bila Švedom
odprta.
1871. leta je bil odprt tunel pod
Mont-Cenis-jem na progi Lyon-Gham-
béry-Turin. Predor sam je dolg nad
12 km in širok 8 m. Poleg Simponske
železnice je ta proga najvažnejša zveza
preko Alp. Prelaz Mont-Cenis pa se je
uporabljal že v starem veku. Preko nje-
ga je najbrže vodil svojo vojsko v Ita-
lijo tudi Hanibal. Ves srednji vek in
tudi v novem veku pa je vodila čez
prelaz tovarna pot, ki je spajala fran-
coske in italijanske trge. V letih 1803
do 1810 je dal Napoleon I. graditi cesto;
vezala je kraja Modane in Suza. Cesta
je po otvoritvi železnice izgubila na po-
memu. Ostal pa je na vrhu Mont Cenis
benediktinski hospic, ki nudi popotniku
pomoč v nevarnostih.

Ljubezen je edina ustvarja- ča moč.

(Lippert.)

Koledar
Nedelja, 17. kinovea: 16. pobinkoština:
Rane Frančiška Asiškega; Lambert, škof
in mučenec.
Lutina sprememba: mlaj ob 13.37. Her-
cebi napoveduje dež.

Ponedeljek, 18. kinovea: Jožef Kuper-
tinski, spoznavalec; Riharda, cesarica;
Irena, mučenica.
Torek, 19. kinovea: Januarius, škof in
mučenec; Konstanca, škofin in muče-
nica; Evstohij, škof.

Dramsko gledališče
»Dona Diana«. Izven. Ob 18.

Kino Matice
»Proces Casillas« ob 10.30, 15, 17 in 19.

Kino Union
»V senca gor« ob 15, 17 in 19.

Kino Sloga
»Slučaj Deruga« ob 15, 17 in 19.

Kino Kodeljevo
»Naj živi Ljubzen« ob 15, 17 in 19;
ob delavskih ob 19.

Lekarniška služba
Nočno službo imajo lekarni:
v nedeljo: mr. Sušnik, Marijin trg 5;
mr. Deu, Gosposvetska cesta 4; mr. Bo-
hinec, Rimska cesta 31; v ponedeljek:
mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Ba-
hovec, Kongresni trg 12, in mr. Komar-
tar, Vič, Tržaška cesta.

Zdravniška služba
Nedeljsko zdravniško službo bo opravljal
od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 zj.
mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber.
Ljubljana, Stefanova 7, tel. 36-41.

Nabiralna akcija oblačilnih predmetov za Socialno pomoč

V sredo, 20. t. m. in naslednje dni
bodo pobirali pooblaščenici (-ke) Social-
ne pomoči pri strankah, ki so darovale
razne oblačilne predmete, te predmete.
»Socialna pomoč« prosi zato daro-
valce in darovalke, da do tega dne pri-
pravijo predmete, katere so obljubili
darovati in morebiti tudi še druge, ta-
ko da bo vse že pripravljeno za pre-
vzem, ko se zgledno nabiralci(-ke).
Morebitne želje glede časa, kdaj naj
se nabiralci zgledno pri posameznih
strankah, naj to stranke javijo telefo-
nično (št. 39-01), pisмено ali ustno glav-
ni pisarni Socialne pomoči, Gosposvet-
ska 2-1.
Ponovno opozarjamo, da bodo imeli
vsi nabiralci(-ke) posebne izkaznice z ži-
gom opremljene in podpisane od pre-
sednika Socialne pomoči in da se mo-
rajo pri pobiranju izkazati.

Ljubljana, dne 16. IX. 1944.
Predsednik »Socialne pomoči«:
Velikonja, I. r.

KUPITE-BERITE!
Narod naš umreti neče: 5 L
Raj torej? 4 L
Na svoji zemlji svoj gospod 4 L
TURJAK
7 lir

Za nesrečne Borovničane
Za oškodovance od bombnih napadov v
Borovnici smo prejeli: Mikilš Franc, hotel
Metropol 1600 lir; Hipotekarna banka ju-
goslovanskih hranilnic 1000 lir; nameštenci
Hip. banke jugos. hranil. 250 lir; neimeno-
vani 300 lir; tvrdka Urbana Felika, Sv. Pe-
tra e. 1 5000 lir; tvrdka Franc Ka. Souvan,
Mestni trg 5000 lir; tvrdka J. C. Mayer,
Wolfova ul. 5000 lir. Mestna hranilnica je
darovala Socialni pomoči znesek lir 2000 v
korist oškodovancev od bombnih napadov v
Borovnici v postavitve spomina pok. gr.
Olupa Josipa, bivšega dolgoletnega člana
hranilničnega upravnega odbora in g. Abul-
nerja Franc, načelnika hipoteknega od-
delka Mestne hranilnice Ljubljanske. — Za
informacije glej »Socialno pomoč« kliši-
te: 32-92 in 39-01 Prostor »Socialne pomo-
či« so na Gosposvetski cesti 2-1. Denarne
prispevke pošiljajte po čekovnih polni-
cah na »Pokrajinski podporni zavod« —
Socialna pomoč — ček. račun 16.580-1

Doraščajočim je namenjena nova knjiga.
A. Logar: Boji in zmage
L 24. Mladinska založba, Ljubljana

Obvestila Prevođa

Delitev marmelade
Potrošniki v mestu Ljubljani, ki so v
posteti osnovne živilske nakaznice za me-
se september (brez preteklih vseh letnih
črt) prejmejo pri svojem stalnem trgovcu
od 20. t. m. dalje po 1/2 kg marmelade na
odredek »Sept. — 17«.

Delitev vžgalic, maščob in moke za
mesec september
Tiskarski škrt je naklonil v našem ob-
vestilu od srede 13. t. m. ročnim delavcem
izredni dodatek ržene in bele moke. Zato
opozarjamo prihodnje, da se glasi pravilno:
na dodatno nakaznico za rženo delavce
1,24 kg krušne moke, 0,372 kg ržene moke,
0,248 kg bele moke.

Drobne novice

Na obletnico turjaških stricov bo dne
21. t. m. ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Jožefa
slovena maša zadušnica za pokojnim prof.
Stanetom Petelcem, Tonetom Fernetom in
Francjem Pograjcem.
Sv. maša za pokojnim zdravnikom dr.
Janezom Wüdingem se bo brala v torek.
dne 19. t. m. ob pol 8 pri oltarju Marije
Pomagaj v frančiškanski cerkvi.
Duhovne vaje za duhovnike bodo v tem
mesecu še od 25.-29. septembra. Druga po-
jasnila so objavljena v škofiškem listu 15.
maja 1944 str. 44. Prosimo pravočasno pri-
glasitve. — Vodstvo Doma duhovnih vaj.
Marijina kongregacija akademskih eta-
rešila pri oo. frančiškanih ima redno pobo-
nost zopet v ponedeljek, 18. t. m., ob 18 v
kapeli.

Kongregacija gospodilcev in kongregacija
učiteljev pri sv. Jožefu imata v nedeljo, 17.
septembra, ob 6.30 skupno sv. obhajilo, v
ponedeljek pa redni shod. Pridite vsi!

Našo mladino obojnega spoja vabimo,
da pristopi k šolskemu zboru Glasbene Ma-
tice, ki bo začel z vajami začetkom prihod-
njega meseca pod vodstvom ravnatelja Po-
liča. Šolski zbor Matične šole je najboljša
šola za koncertno zborovo petje. PUNK je
brezplačen, prijave sprejema do konca tega
meseca pisarna Glasbene Matice.

Bele vrtince — Sestra Dragica — se dobi
v upravi Vigradi, Slomškova 1.
TURJAK. Pred letom dni so bile od-
vse Ljubljane in dežele uprte v zgodovin-
ski grad Turjak, kjer so slovenski legio-
narji zaustavili komunistični pohod na
Ljubljano. V tej borbi je prešlo kri mno-
go turjaških borcev, mnogo je trpljenje na-
dalovalce po koševskih ječah, ter položilo
na oltar domovine svoje življenje v Mozlju,
Jelenovem blebu in drugih moriških. Toda
ob letu je iz krvi turjaških borcev zrastle
Slovensko domobranstvo, ki bo masševalo
Turjak. Knjiga je silno zanimiva, saj jo
je napisal živa priča Turjaka.

Formito pastile za desinfekcijo ust in
gria dobite v lekarnah.

Prijave za vpis v Enoletni trgovski te-
čaj s pravico javnosti in Višji trgovski te-
čaj se sprejemajo v političnem dnevo do
popoldne in popoldne. Izvenljubljanski dijak-
tine naj se prijavijo čimprej, da dobijo
pravočasno potno dovoljenje. Na razpislo
prospekt. Ravnateljstvo trgovskega učilišča
»Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domo-
branska 15.

Preverite rakovniško knjižico
o framazonstvu:
»HUDIČEVA SHODNICA«
(Mladinska založba; cena L 1.50)

Učite se strojeplajal! Novi eno-, dvo- in
trimesečni tečaj — dnevni in večerni —
pričnajo 18., 19. in 20. septembra. Pouk
popoldne, popoldne ali zvečer po želji. Vp-
isovanje dnevno. Praktično znanje, koristno
vsakomur sedaj in v bodoče v vsakem po-
klicu. Prospekti: Christofor učni zavod,
Domobranska 15.

Upravičeno se pritožujejo prebivalci iz
okolice Sv. Križa in Zelene jame na upravi
mestne cestne železnice. Večerni službeni
vozovi vozijo v vse smeri, samo Sv. Križ je
izjema. Umestno bi bilo, da uprava mestne
cestne železnice upravičena pritožbam
ugodi in ukrene vse potrebno, da bodo dav-
koplačevalci iz okolice Sv. Križa in Zelene
jame, ki so ravno tako ravno pravno me-
ščani, imeli iste pravice, kot jih imajo oni,
ki stanujejo v Mostah ali na Viču.

Oljna repica. Kmetijska zbornica za
Ljubljansko pokrajino sporoča, da seme olj-
ne repice, ki je bilo obljubljeno iz Nem-
čije, ni dospelo, zato bodo spomladi dana
na razpolago letna oljasta semena. Kmeto-
valci lahko torej za repico pripravljeno
zemljo porabijo za druge puseve.

Žegosa, Gallusovo nabrežje 33, sporoča:
Riševo zdrbnjenje in otrobe dobe val rejci
vsak ponedeljek, torek, sredo, četrtek ob pol
15 do pol 15 popoldne proti zamenjavi 3 jajo
za 1 kg krme. — Veterinarska ambulanta
za obolele živali posluja vsak delavnik od
15 do 16 v društvenih prostorih. Kopunjenje
petelinčkov in kastriranje kuncev se vrši
vsak ponedeljek, sredo in petek ob 15 po-
poldne.

Za snago po cestah. Mestno županstvo
poziva vse prebivalstvo mesta Ljubljane,
naj v največji meri upošteva vse predpise,
ki se tičejo snage po mestnih cestah in uli-
cah. Zaradi razmer je delo pri snajenju
mesta večkrat prekinjeno ter je zaradi za-
poslitve delavstva pri raznih nujnih in ne-
odložljivih delih število delavcev pri snaj-
enju mesta manjše kot navadno in zato
ni mogoče redno snajiti vseh ulic. Zato naj
prebivalstvo s svoje strani opusti vse, kar
povzroča nesnago, ter samo pomaga vzdr-
ževati snago v taki meri, kakršna je bila
doslej, a tem da pometa hodnike pred hi-
šami, smeti pa spravi lepo na kup v ob-
čestni kadunji, kjer jih bo pobral mestni
delavec. Ob nalivih naj po možnosti otrebi
trenutno zamašene cestne požiralnike, da bo
voda neovirano mogla odtekat v kanale.
Vse odpadke naj prebivalstvo odlaga v za
to določene opuščene gramoznice na perife-
riji mesta ter naj odpadkov in smeti nika-
kor ne stresa na ceste ali za ogre. Mestno
županstvo upa, da bo mestno prebivalstvo
to opozorilo vzelo z razumevanjem na zna-
nje, se ravnalo po njem in pomagalo s svo-
je strani vzdrževati snago mesta na dostojni
višini.

Več delavcev, delavoljnih in za delo
splošnih, potrebuje mestno cestno nadzor-
stvo ter vabi vse, naj se prijavijo na delo
pri mestni občini, kjer bodo v glavnem za-
posleni pri snajenju mesta in vzdrževanju
cest. Prijave sprejema mestno cestno nad-
zorstvo v sobi št. 1 na Ambroževem trgu
št. 7 vank dan med 7 in 12 in 15 in 19.

Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s
pravico javnosti pri Trgovskem učnem sa-
vodu v Ljubljani, Kongresni trg 2-II, se
vrši tudi v političnih dnevo. Dijakom-
injam izven Ljubljane pripravljamo naj se
vpisujejo čim prej, da bodo dobili pravo-
časno potno dovoljenje. — Podrobne in-
formacije daje ravnateljstvo.

Otroci bodo igrali in peli v nedeljo 17.
t. m. ob 17 popoldne v Rokodelskem domu
v Lepi mladinski igri »Pepelka«. Pridite si

gledat. Zaradi velikega zanimanja za to
predstavo, prosimo, da si preskrbite vstop-
nice že v predprodaji, ki bo na dan pred-
stave od 10-12 popoldne in 1 uro pred pri-
četkom predstave v pisarni, Petrkova 15.
I. nadstropje.

UMETNOSTNA RAZSTAVA MIRKO KUJAČIČ

• SALON ROS — PREHOD RABOTIČNIH •

Vsi dijaki imajo pouk pri razširjeni ta-
lesni vzgoji na Stadionu od ponedeljka 18.
t. m. dalje popoldne ob 15 ob istih dne-
kot so imeli doslej.

Solske vesti

Zavod sv. Stanislava opozarja dijake
eksterniste, da čimprej vložijo prošnjo pri
vodstvu.

Na I. moški meščanski šoli v Ljubljani
— Prule — bodo popravni izpiti v poned-
eljek, 25. septembra ob 8. Učenec, ki še niso
vložili zadavne prošnje, naj store to pravo-
časno. — Vpisovanje za novo šolsko leto bo
v dne 2., 3. in 4. oktobra, vsakokrat ob
8-12. Starši naj si pravočasno preskrbi-
davnica potrdila. — Podrobnosti so raz-
vidne iz oglasa v večji šolske poslopja.

Marijanišče. Deška ljudska šola v Ma-
rijanišču ima v torek, 3. oktobra, ob 8 šol-
sko mašo. Notranji gojenec naj pridejo v po-
nedeljek, 2. oktobra, v zavod.

Upraviteljstvo III. deklške ljudske šole
v Ljubljani — Sp. Slika — nadaljuje s
prekinjenim vpisovanjem učenek za šolsko
leto 1944-45. in 25. septembra ob 8-10. V
I. razred se bodo sprejemale učenke, ki bo-
do do konca tega leta dopolnile 6 let. Pri
vpisu je treba predložiti kretni list ali dru-
žinsko knjižico, potrdilo o cepljenju koz in
za potrdilo o cepljenju proti davici. Ostale
učenke so zglase s letnim sprečevalom. Vp-
isovanje bo pri Kersiču.

Na državni trgovski akademiji bodo po-
pravni razredni in dopolnilni izpiti za vstop
v III. razred od 21.-30. septembra po spe-
redu, ki je razglašen na uradni deski. —
Vpis dijakov(-inj) v vse štiri razrede bo od
2.-6. oktobra. — Podrobnosti na razglasni
deski.

Ravnateljstvo Abiturientskega tečaja
TOI zbornice na dr. trg. akademiji v Ljub-
ljani sprejema prijave za vpis od 20.-30.
t. m. Podrobnosti na razglasni deski.

Na deklški meščanski šoli pri uršulinkah
v Ljubljani bodo popravni izpiti za I., II.
in III. razred dne 18. septembra ob 8, za
IV. razred bodo razredni in popravni izpiti
dne 19. septembra ob 8.

Ravnateljstvo državne klasične gimnazije
je sporoča sledeče: I. privatni, razredni in
popravni izpiti se začnejo: a) za 8. razred 21.
t. m. ob 8, b) za vse druge razrede od 25. t.
m. dalje po razpisu, ki bo dne 19. t. m.
nabit v šolski voži. II. Višji tečajni izpiti
bodo od 25. t. m. dalje, tudi popravni. III.
Vpisovanje bo: a) za I. razred 2. oktobra od
8-12 in od 15-17 v ravnateljevi pisarni, b)
za naše lanske učenke od 11.-VIII. razre-
da dne 3. oktobra po razpisu, ki bo v
voži, in sicer samo od 8-11, c) za učenke s
tujih zavodov in one, ki lani morda niso
bili naši učenec, dne 2. oktobra od 8-11 v
ravnateljevi pisarni, d) za zamudnike, toda
samo za one, ki iz upravičenega vzroka ne
morejo priti k vpisu 2. ali 3. oktobra, dne
4. oktobra od 9-11 v ravnateljevi pisarni.
IV. K vpisu mora vsakdo prinesiti: a) e
kolkom za 50 lir kolokvano prijavo, golice
ima šolski sluga v prtilju, b) potrdilo o
davkih staršev in event. učenec samih, c)
zadnje šolsko sprečevalo, prvošolski rojstni
list in potrdilo o opravljenem sprejemnem
izpitu, d) družinsko knjižico oni učenec, v
katerih družinah je bilo 5-6 ož, 7 ali več
otrok, kor bodo prvi (s 5 otroki) oproščeni
na polovico kolokvine in šolnine, drugi (s 7
otroki) pa popolnoma. Tem zadnjim tudi ni
potrebno potrdilo o davkih, d) odlok o spre-
gledu prekoračene starosti pri vpisu v 5.
in 7. razred, kdor je starost prekoračil. V.
Plačati je treba ob vpisu šolnino po tabeli,
ki je v voži, in 15,20 lire za zdravstveni
fond, knjižico in učila. Kdor ne plača več
davkov kot 22,80 lir in otroci invalidov so
oproščeni kolokvine in šolnine, znesek 15,20
lire pa morajo plačati vsi učenec. Kdor ne
bo imel vseh listin v redu, bo brezpogojno
odlojen. Begunci, katerih starši stanujo-
jo izven naše pokrajine, so podvrženi dru-
gim določbam glede davčnega potrdila. Iz-
kažejo naj se pri vpisu s tozadovnilni pot-
dilom. — Ravnateljstvo.

I. deklška šentjakobska ljudska šola ima
vpisovanje učenek za šolsko leto 1944-45 v
četrtak, 23. in petek, 29. septembra, od 8 do
10 v šolskem poslopju na Grabnu, I. nad-
stropje. V I. razred naj se vpišejo deklke,
ki dopolnijo do 8.1. decembra šest let. Pro-
ložje naj družinsko knjižico ali kretni list
ter potrdilo o cepljenju proti kozam in da-
vici. Lanske učenke naj prinese a seboj
zadnje šolsko sprečevalo. Starši onstran blo-
ka naj pravočasno preskrbejo propustnico. —
Začetna služba boja bo v ponedeljek, 2.
oktobra, 3. oktobra pa pouk. — Upravi-
teljstvo.

Državno učiteljsko v Ljubljani. Ravnat-
eljstvo državne učiteljske v Ljubljani
sporoča naslednje: I. naknadni sprajemni
izpiti za I. letnik bodo dne 23. in 25. sep-
tembra. Vsi učenci in učenke, ki so vložili
prošnjo za te izpiti, naj se zglase dne 23.
septembra ob 7.45 v pisarni na učiteljsko

Slovensko domobranstvo

Izšla je že 4. številka domobranske revije »Slovensko domobranstvo«. Na njeni strani je objavljena lepa slika s ptičje. Domobranec je resnično pravi slovenski zmožnik, naše ljudi in jih varuje pri delu na polju in travniku. Na slednjih hudih tolovajskih porazih na slovenskem, posebno o Dakljevem »južnem zadržanju pri zadnjem poskusu napada na odločno domobransko vrsto, pri katerih je revija izdala še izdane topove in svojega belca. Sestava ponazarja tudi slike. Lepe so tudi lepe vrtil domobrancev in slovenskih grodnih noč. V tej številki je objavljen članek o lankoletnem podzemnem sajskem izdajstvu in sporazumu savojških dajalcev s krvniki slovenskega naroda, ki članek o svetovni borbi proti boljšizmu ter o prosvetnem delovanju domobrancev po posameznih slovenskih krajih. Tudi kratke domobranske novice so prežete z borbenim duhom. Da domobranec niso samo dobri in neustrašni borci, temveč tudi pridni rokodelci, kažejo slike iz domobranskih delavnic. Na zadnji strani je objavljena grozna slika mrtvega iz Krimske jame, eden najstrašnejših spomenikov tosovobnega delovanja slovenskih dajalcev, sparijev in požigalcev. Posamezna številka domobranske revije stane samo 2 št. Kupujte jo in s tem podpirajte domobranski tisk!

Opustitev nekaterih tramvajskih postaj

Šef pokrajinske uprave je po prošnji župane maločleniške družbe zaradi omejitve v dobavi električnega toka in v cilju jednje s tokom ter pospešitve prometa s 1. oktobrom VIII, št. 5316/1 s dne 16. t. m. odločil, da se opuste sledeča postajališča:

Na prosti I: Delavski dom (pri vožnji proti mestu), Velesojem (pri vožnji proti št.), gostilna Kavčič, Škofja ulica, gimnazija na Poljanski cesti.

Na prosti II: Slapničarjeva ulica, Društvena ulica (pri vožnji proti Mostam), Škofja ulica, gimnazija, Rešjeva cesta, šola (se združila v eno postajo Bolgarska ulica), vladuht, Med Hmeljniki (pri vožnji proti mestu).

Na prosti III: Pod Tranšo, Sv. Florijan, Janelčeva ulica (se združila v eno postajo na izobilnišču), Privoz, ob želez. pr. pri Bablu (pri vožnji proti Rakovski), Galjeva.

Na prosti IV: Tobačna tovarna, Borščikov trg, Rešjeva cesta.

Odločba je stopila takoj v veljavo.

Radio Ljubljana odvarja novo sezono simfončnih koncertov

Radijska postaja pripravlja novo sezono simfončnih prireditev. Prvi tak koncert se bo vršil v ponedeljek, 26. t. m. ob 19 v veliki unioński dvorani. Spored bo glasbeno izredno zanimiv ter bo o njem še podrobneje poročali. Vstopnice in sporedi bodo od srede, 20. t. m. dalje na razpolago po običajnih cenah v knjigarni »Glasbene Matice«.

Promenadni koncert

Orkester Slov. domobranstva v Ljubljani bo dne 17. septembra 1944 ob 11.15 pred Narodnim domom z naslednjim programom: 1. Tejke: »Stari prijatelji«, korčak; 2. E. Mozart: »Titus«, overture; 3. Verdi: »Rigoletto«, potpouri; 4. V. Parnas: »Pozdrav Gorenjski«, valček; 5. Prodič: »Iz Niše in okolice«, venček; 6. Dr. Cerin: »Ribniška«, korčak. Dirigent nadporočnik g. Leskovar Florijan, kapelnik godbe Slov. domobranstva.

Dramsko gledališče

Nedelja, 17. septembra, ob 18: »Donna Diana«. Izven.

Moreto »Donna Diana«, veseligrva v 3 dejanjih. Po O. A. Westovi predelavi in prevodu Jos. Cimpermana. Poslovenl Fr. A. Osebe: don Diego, vladajoči knez v Barceloni — VI. Skrbniški, dona Diana, dedna princesa, njegova hči — Razborgerjeva, dona Lavra in dona Fenisa, njegovi nečakinji — V. Juvanova in Ukmar-Bolitarjeva, don Cezar, princ iz Urgela — Gregorin, don Louis, princ iz Bearno — Bileno, don Gaston, princ iz Foca — Verdonik, Perin, princeltni tajnik in zaupnik — Jan, Floreta, princezna hči — P. Fuglova. Režiser prof. O. Šest. Godbo zložil St. Prek in izvajajo glasbeno točko gojenol prof. Preka. Predstava je izven abonmaja.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman Roman 11

Peto poglavje

Skladiščnik Sali se ni dal omajati. Nič ni pomagalo, čeprav je Lauga še tako prosila in moledevala: zmeraj je stisnala le ne in ne. Stala je pred njim s sklonjenim, sicer tako trmastim tilnikom in jeziki je brzdala. Celo tako se je ponizala, da je tako rekoč prosila odpuščanja: toda — ne in ne! Ona in njena hči sta sredi delovnega časa zbežali od svojega dela, ne da bi dobili dovoljenje, ne da bi ziniti le besedico, da, Lauga se niti ni hotela ozreti v tisto stran, kjer je bil on, in je ponosno odjadrala mimo... Ne, ne, — take navade se ne smejo vgnezditi! Stal je na pol obrnjen od nje, nejevoljno je poslušal njeno razlago in prošnje, nepotrpežljivo je razlagal s svojim velikim svežnjem ključev, a sicer ni bil hud, le neizprosno... Da ona ne more pogrešiti zaslužka, ko Fridbjörn v času takega slabega lopa tako malo zasluži, je ponizno povedala... To pa je njena stvar, samo njena krivda, je odvrnil... Pa vendar, ona mora imeti

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Poklicne šole za tolovadne učitelje za Koroško bo še nadalje odprta. Naslednji enoletni tečaj se začne 1. novembra 1944. Šolo vodi voditeljica M. Domenig v Celovcu.

Poročila sta se v Beljaku višji desentnik Kurt Otič in Greta Adamič.

Voditeljica žensk na Gorenjskem — Ob tridnevem bivanju na Gorenjskem je delovala voditeljica žensk, Greta von Klitterwallner, obiskala nekaj večjih obratov v kamniškem, kranjskem in radovljiškem okraju in je povsod vzpodbujajoče govorila ženstvu, zlasti se v Kranju, kjer se je sklicevala na zgledno tovarstvo in pozvala gorenjsko žensko k sodelovanju pri vsesplošni vojni.

Vojaki pošiljajo pozdrave z juga. Prav pristne pozdrave pošiljajo svojim staršem, sorodnikom, tovaršim in prijateljem vojaka Jože Potočnik in Franc Dragar.

S Spodnje Stajerskega

Z bojišča pozdravljajo domovino, starše, znance in znanke desentnik Janez Stumberger iz Nove vasi okraj Ptuj in desentnik Janez Kranjc iz Celja, a svojo ženo in malo hčerko še posebej pozdravlja desentnik Anton Vedernjak iz Kicarjev pri Ptuj.

Na vzhodnem bojišču je padel 25 letni vojak Drago Korošec iz Mozirja.

Vinsko trto »šmarncice« smejajo vinogradniki še naprej sadili. Prijatelj lista nam kot dober poznavalec razmer v spodnještajerskem vinogradništvu piše: Váš list je nedavno prinesel notico o vinski trti »šmarncice«. Vaše poročilo si

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Jesensko življenje na trgu

Sončni in prijetni septembrski dnevi, ki so nekak uvod za pravo jesen, podajajo tudi tržnemu vrvežu na Vodnikovem prostoru poseben značaj. V soboto je bilo zelo živahno. Prav zgodaj so že mnoge prodajalke zapuščale trg s svojimi cizami, ko so hitro vse pripeljano blago prodale. Gospodinje so zlasti iskale paradiznike, ki jih je bilo nekaj naprodaj. Pokupile so mnogo zelene, endivije, korenja, a posebno so se zanimale še za kisto zelje, ki ga je sedaj že precej na izbiro. Na dveh krajih so prodajale ženske zelje in okoli njih so stale dolge vrste. Gospodinje so se dalje trgale za zeljate glave, ki so jih pripeljale na trg okoliške kmetice in druge ženske.

Skupina veletrgovcev z zelenjavo je v petek prejela do 8000 kg zeljnatih glav, kupljenih na izanskem in ki so jih v mesto pripeljali na dveh velikih kmečkih vozovih. Zeljate glave so spravili

usojam v toliko izpopolniti, da je »šmarncice« (Hrvat jo nazivajo »direktor«), ki se pravilno imenuje »Noah«, slab in pa škodljiv tekmeč Ljublinih domačih vinskih vrst. Šmarncice so prinesli v naše kraje iz Kanade. To je divja vrsta, katere uspeva v vsaki zemlji in ima bujno rast kot arebot. Niti peronospora, niti oidi in tudi druge trsne bolezni ter škodljivci je ne napadajo. Grozdni nastavek je obilen. Ali žalibog vsebuje vino od šmarncice mnogo mentilnega alkohola, ki velja kot strup. Če vinski bratec zavije večjo mero tega vina, ga nato več dni boli želodec, dobi težke noge in celo telo je utrujeno valed delovanja mentilnega alkohola. Nekaj let stara šmarncica dobi zlatorumenno barvo. Zgodilo se je, da je nek znani ljubljanski gostilničar in vinotičec, ko je pogledal in poskusil na štajerskem staro šmarncico, dal teli prednost celo pred ljublinim muškateleom. Seveda je bil pozneje velik halo, ko so ga štajerski poznavalci vin pošteno vlekli, čes kak »retkotvinski« da je. — Zaradi pomankanja vina so odredbo o prepovedi sajenja šmarncice prekinili. Posebno pridno je sadijo naseljenici ob Sotli, na Bizeljskem in v posavskih goricah.

Kapucin p. Ziga Wagner umrl v Benetkah. Šele nedavno je prišel glas, da je 12. februarja v Benetkah umrl pater Ziga Wagner, kapucin iz Studencev pri Mariboru. Pokojnik je bil rojen dne 17. februarja 1867 v Svecini v Slovenskih goricah. Posvečen je bil 28. julija 1889. Služboval je v raznih kapucinskih samostanih in župnijah. Ko je deloval v samostanu Lipnica, je bil tamšnjim našim rojakom vnet pridigar in epovednik. Za časa, ko je služboval v Studenceh pri Ma-

KUHINJSKE OPRAVE

kompletne, kakor tudi posamezne stole in stolčke, kapitje, saljagondarje pri mizarstvu KRKE — VRLNIKA. Ogleda se v skladišču Ljubljana — Ciril Metodova 47a — poleg kavarns Majcen.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Šef pokrajinske uprave je 15. IX. t. l. določil za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki veljajo od ponedeljka, 18. septembra t. l. zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Novo kislato zelje 5 lir; kislata repa 4 lir; repa brez zelenja 1.50 lir; rdeče zelje 4 lire; zeljate glave 8 lire; zelje na debelo 2 lire; ohrovt 4 lire; črna redkev 3 lire; rdeča pesa 5 lir; kolerabice 6 lir; karfjola 10 lir; visoki fižol v strožju 10 lir; sveži luščeni fižol 12 lir; novi krompir 6 lir; vrtno bučke 5 lir; buče 2 lire; kumare 4 lire; kumarice za vlaganje, 125 komadov na kilogram 20 lir, 35 komadov na kilogram 14 lir; paradizniki 10 lir; paprika 12 lir; glavna solata 8 lir; endivija 6 lir; radič 6 lir; špinat 6 lir; šopek mešane zelenjave za juho 0.50 lir; osnaženo rdeče korenje 6 lir; peteršilj 6 lir; zelena 8 lir; čebula 6 lir; česen 10 lir; por 9 lir; osnaženi hren 6 lir; hruške 12 lir; ringlo 12 lir; jabolka 12 lir; jabolka na vkuhanje 6 lir; gobe I. vrste (jurčki) 20 lir; gobe II. vrste 12 lir; suho lipovo cvetje 25 lir.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te najvišje dopustne cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanskem pokraju, ker za blago, uvoženo iz drugih pokrajev, veljajo cene, ki jih za vsako pošiljko po-

sebej odobri šef pokrajinske uprave.

Posebno pa opozorjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah na prodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju kot je opisano v ceniku. Vsa povratna mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene ali tndi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem trgu temveč tudi trgu na Vtlu, na sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa pri vseh prodajalnih in prodajalnih po vsej mestni občini ljubljanski. Blago, ki so bile cene sanj objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj in v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah kot ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za tisto blago s posebno odločbo šefa pokrajinske uprave — oddelek XI — odobrena drugačna cena. Ponavljamo, da imajo prodajalci na drobno dolžnost na blago postaviti št. ali s enotno ceno in kakovostjo blaga. Ta cenik mora biti občen na vidnem mestu tako v trgovinah na debelo, kakor tudi v prodajalnih na drobno. Cenik se daje v mestnem tržnem uradu po 0.50 L. Za izdelke, ki jih ta cenik ne naveda, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov. Kršitljivi predpisi tega cenika bodo kaznovani po naredbah z dne 26. januarja 1942. št. 8, in z dne 25. novembra 1942. št. 214, ter po naredbi z dne 12. marca 1941. M. s. št. 358.

riboru je hodil vsako nedeljo in praznik pomagat v dušnem pastirstvu v širno mariborsko okolico. V samostanu je bil vnet vrtnar. Posebno rad je gojil rože, katerih je imel veliko vrst. V družbi je znal izredno zabavati s svojimi prirodnimi šalijavostmi. Svetila mu nebeška luč!

Iz Srbije

Nedeljeva opozorila v zvezi z najnovejšimi dogodki na Balkanu. V zvezi z najnovejšimi dogodki v Bolgariji je srbski ministrski predsednik general Nedel izdal naredbo št. 28, v kateri v teh usodnih trenutkih zapoveduje vsem okrožnim načelnikom in vsem starešinam srbskih oboroženih oddelkov, da se morajo točno držati vseh navodil, katere so od njega dobili za take primere že 30. in 31. julija t. l. na konferenci v Beogradu.

»Donau Zeitung« o Ljubljani. Beograjski dnevnik »Donau Zeitung« z dne 6. t. m. objavlja dva dopisa iz Ljubljane. V prvem programatskem članku poudarja, da je vsako zase odgovoren, v drugem pa popisuje dopisnik svoje vtise med podeželskim slovenskim ljudstvom.

Seznam najdenih in izgubljenih predmetov

Seznam najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v mesecu avgustu 1944:

Ženska denarnica iz črnega boksa z vsebino nekoliko lir; žepna denarnica iz krom-usnja z vsebino oca 500 lir; mala usnjena denarnica na zadrgo z vsebino nekoliko lir; rjava usnjena listnica na zadrgo z vsebino oca 60 lir in noka potrdila; črna usnjena denarnica z vsebino 50 lir in dva ključa; temnorjava obrobljena listnica z vsebino nekaj des sto lir ter osebna izkaznica na ime Košmrl Anton, delavec, stanujoč v občini Kršeti 36 ter nekoliko fotografij in podobno; prometna knjižica za dvokolo na ime Jamnik Ana, krojaška pomočnica, Obriže 3; wertheim ključ od stano. vanja; deoblo zapustnica a podolgovatimi členki; mala papiga zelena barve; naobnili v rjavem etaju, temnorjava obrobjeni; ženska črna denarnica na zadrgo z vsebino nekoliko lir, žepni nožek, ključ za dvokolo znamke »Hebe« št. 345, 4 odrezki žilsko nakaznice za kruh 11 in mose za mesec avgust 1944; mala temnorjava denarnica z vsebino približno 50 lir in žepni robček; rjava ženska usnjena denarnica z vsebino srebrnega kovanca za 20 din in nekoliko listin; mala usnjena denarnica z vsebino nekoliko lir in dve glavi živilske nakaznice za težke delavce: ona za kruh, druga za mose na ime Volšič Peter iz Podsmreke 14; ženska mala modra denarnica z vsebino oca 120 lir; nallivno pero znamke »Merkurite«.

Seznam najdenih predmetov v železnih vozovih, prijavljenih na glavnem kolodvoru v času od 24. VII. do 31. VIII. 1944, ki se tudi tam deponirajo:

več možkih in ženskih dežnikov; aktovka s žilvi; štiri prazne aktovke; možki in ženski dežnik; stare cokolje; očala; dva damska plašča; dežni plašč in vroča s odejo.

Seznam

izgubljenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani v mesecu avgustu 1944:

Usnjena denarnica z vsebino 16 lir ter osebna izkaznica, glaseča se na ime Mačoro Klara; črna usnjena listnica z vsebino 25 lir, potrdilo o prijavi blavnja ter dovoljenje za nakup posede, glasečo se na ime Lindi Julijana; mala črna usnjena denarnica z vsebino: bankovce za 100 lir in 35 lir drobiža; zlat poročni prstan, graviran s imenom Erli; rdeča denarnica iz emilajlo z vsebino 470 lir in propustnica, glaseča se na ime Kramar Stanislav; osebna izkaznica, glaseča se na ime Lajmša Marija; nakaznica za krompir, glaseča se na ime Frano Siljanec; dve živilski nakaznici, glaseči se na ime Žitnik Alojzija in Žitnik Franciška; zapustna štiričlona ura na rjavem usnjenem jermenu; dve živilski nakaznici za mesec avgust, glaseči se na ime Zupano Alojzija in Kastelel Franco; papirnata vrečica z vsebino 8000 lir; osebna izkaznica in dve potrdili od mestnega magistrata glaseči se na ime Markovič Jože; dve glavi tobačne izkaznice, glaseči se na ime Mavrič Jože in Mavrič Polonca; osebna izkaznica, glaseča se na ime Šubio Branko; šoferska legitimacija, glaseča na ime Bole Ivani; zastavni listek št. 5994,55,6, vrednost 6000 lir mestne, zastavljavnica v Ljubljani; črna usnjena denarnica z vsebino 900 lir, dve nakaznici za mleko, glaseči se na ime Amir in Zlata Denalič; črna usnjena denarnica z vsebino 900 lir, osebna izkaznica, potrdilo o naboru,

SPORT

SK Zabljak. V nedeljo, 17. t. m. se bodo pričele pokalne tekme za nogometne žoge. V prvem kolu je žreb odločil, da bomo igrali točno ob 14 s SD Istokom na igrišču SK Ljubljana. Zato pozivamo slednje, da pridejo v nedeljo najkasneje ob 13.30 na Ljubljano: Čemazar, Oven, Potočnik, Ovasnik, Škrjanc, Okorn, Remic, Sajko, Kurent, Doljak, Lubej, Škafar, Bogo, Lokar, Škorjanc, Suhadolnik Ludo, Forjančič. — Načelnik.

SK Ljubljana. Juniorji naj bodo ob 10.30 na igrišču, prvo moštvo ob 13.

SD Istok. Mladinsko moštvo naj bo ob 14 pred igriščem Ljubljane kjer bodo dobili proste vstopnice. Prvo moštvo naj bo točno ob pol 14 v garderobi. — Načelnik.

2SK Hermes — nogometni odsek. Pozivam vse igralce prvega, rezervnega in mladinskega moštva, da se zanesljivo udeležijo obveznega sestanka v nedeljo ob 9.30 v klub. skih prostorih na Stadionu. Sestanek obvezen ob vsakem vremenu. Pogovor o tekmah in opreml, ki bo nabavljena. — Načelnik.

POIZVEDOVANJA

Najdeni so bili ključ pred slaščičarno Aleš, Pred škofijo 3 in jih lastnik dobi v trgovini.

Živilska in tobačna nakaznica, vse glasečo se na ime Primož Jože; osebna izkaznica na ime Štrukelj Marija; osebna izkaznica na ime Strumelj Marija; črna usnjena listnica z vsebino osebne izkaznice in železnike legitimacije, prometna knjižica za kolo, 21. vilsko nakaznico za avgust, 10 obrednih bonov vse na ime Berce Anton in 1038 lir; osebna izkaznica na ime Vorhek Marija; nallivno zlato pero znamke »Pentala«; osebna izkaznica na ime Cankar Franc; osebna izkaznica na ime Korošec Franc; osebna izkaznica na ime Gašpari Marjana; osebna izkaznica na ime Major Vlasti; črna usnjena denarnica z vsebino 1000 lir, osebno izkaznico, železniko in akademsko legitimacijo, tobačno karto za avgust in glavno tobačno karto za mesec julij vse na ime Hlebec Josip; propustnica za prehod bloka na ime Hrovat Bogomir; osebna izkaznica na ime Ostrovič Anica; osebna izkaznica na ime Berčič Helena; propustnica za prehod bloka na ime Lovšin Ludvik; mala usnjena denarnica z vsebino 249 lir, listek od pokojnice in nekoliko odrezkov krušne karte; črn patent avinčnik; osebna izkaznica na ime Štefanovič Mila; usnjena listnica z vsebino 250 lir, osebna in železnika izkaznica ter več drugih osebnih dokumentov na ime Dolinar Alojzij; rjava usnjena listnica z vsebino 750 lir, osebna izkaznica, prometna knjižica za kolo na ime Hubat Josip; osebna izkaznica na ime Brdnik Vinko; osebna izkaznica, nakaznica za kurivo in družinska knjižica na ime Sili Alojzija; osebna izkaznica in prometna knjižica na ime Knez Franc; osebna izkaznica na ime Čarovšek Ivica; črna usnjena denarnica z vsebino: osebna izkaznica, živilska nakaznica in razni drugi osebni dokumenti na ime Tomič Alojzij; osebna izkaznica na ime Bajec Ivani; volna; plitvena jopica rdeče barve; osebna izkaznica na ime Klopčič Marija; otroška volnena jopica svetlorumene barve z dolgimi rokavi; osebna izkaznica na ime Ražen Zoran; 350 lir, in sicer en bankovec za 100 in pet po 50 lir; denarnica z vsebino: osebna in šoferska izkaznica, propustnica, prometna knjižica na ime Hribar Jože; denarnica z vsebino osebne izkaznice na ime Merfol Ivan ter okrog 480 lir gotovine; evidenčna tablica od koles št. 143282; prometna knjižica za kolo na ime Kraljič Alojzij ter propustnica za prehod bloka na ime Tekavčič Antonija; zlata tanka veržica z graviranim zlatim križcem; rjava denarnica iz umetnega usnja z vsebino: osebna izkaznica in razvidni list organizacije TÖDT na ime Jager Josip in 70 lir gotovine; črna usnjena denarnica v obliki potiske z vsebino 100 lir, dva mala ključa in neko potrdilo; temnorjava usnjena aktovka s dvema predaloma z vsebino: živilska nakaznica na ime Wahl Ana ter mapa s raznimi proračuni; dve nakaznici za krompir na ime Krejč Ivan in Marija; prometna knjižica na ime Baraga Ivana; nallivno pero Pentala z zelenim ročajem, na ročaju gravirano ime Gorenio Ivan; žepna moška krom-ura, ploščata z enim pokrovom, znamke »Kronometer«; rjava listnica z vsebino: 80 lir, osebna izkaznica in tobačna karta na ime Zemljak Antonija, bolniška izkaznica za mose na ime Zemljak Alojzija, dve tobačni karti na ime Novljan Alojzij; prometna knjižica za kolo na ime Pavliš Vencelav; osebna izkaznica na ime Zgajnar Stanislav.

Uprava policije v Ljubljani.

Prav, potem naj pa govori z Metuzalemom... A saj je pravkar o tem govorila, saj je že bila pri njem, in stvar je bila taka, da je ona kar tako od dela odšla, odšla domov. Bila je pač vsa iz sebe, ko je videla, kako je s hčerjo. Nato se je začela jokati. Če bi gospod faktor spregovorili s Salijem... »Saj sem vam že rekla, draga moja, da se jaz nikoli ne vmešavam v te stvari! Če vam Metuzalem noče dati dela, potem ga nočem in tudi ne morem prisiliti. On je za vse take stvari odgovoren in zato ima tudi oblast, da najame ali odslavi, kogar on hoče. Če je ne sprejme, ima pač svoje vzroke! — S tem odgovorom jo je odslavil.

V svoji zmedenosti ni vedela drugega izhoda, ko da se je zatekla k Sori Sturli. Saj se je zavel za njeno hčer in je tako postal tudi nekakšen njen varuh, si je dejala. Nemara bi pa je zavežala, če bi govoril s faktorjem. — Povedala mu je, kako je zaslužek »njenega moža« — kot ga je zmeraj imenovala — majhen, da tako rekoč stradajo, če nima še ona zaslužka. Sicer pa v vsem kraju ni bilo nobenega dela. Sora Sturla jo je potrpežljivo poslušal. Začel se je navzlic njeni ostrosti zanimati zanjo. Bolelo ga je, ko jo je videl, kako je bila obupana in neboljena. K faktorju Thordsenu ni šel rad in ga tudi ni veselilo vmešavati se v zadeve, ki ga prav za prav niso nič brigale. S faktorjem Thordsenom nista

bila prijatelja, a doslej tudi ne neprijatelja, bila sta drug z drugim v ljudni, ljubezni, kadar sta se srečala, a če sta lo mogla, sta se izognila drug drugemu.

Vendar je spoznal, da tega le ne sme odreči. Če bi nekaj dobrih besed kaj pomagalo tej ženski, tedaj je bila njegova dolžnost, da pojde k njemu. Prav za prav pa tudi razumeti ni mogel, če je bilo to namreč res, da bi morala biti zaradi take malenkosti, ko je v takih okoliščinah odšla z dela, odslavljena iz službe pri trgovski družbi? Brez dvoma ni bil faktor Thordsen teh misli, da bi obveljala Metuzalemova slaba volja v taki zadevi, ko gre tako rekoč za biti in ne biti te ženske. Mogoče je prišla k faktorju v neprijetnem času ali je naredila nanj slab vtis in mu je nerodno povedala svojo zadevo, tako da je postal nejevoljen in jo je odklonil, ne da bi se v svo stvar poglubil? Saj je bila seveda, tudi zanj in za trgovsko družbo tako brezpomembna. A to le ne gre, da bi tako nemadoma — in zaradi take malenkosti — oropali žensko njenega kruha! Poskusil bo, če bi se vsa stvar ne dala z nekaj mirnimi besedami urediti. To je obljubil Laugi, ki je lažjega srca odšla od njega.

Faktor Thord Thorsen, tako je sam napisal svoje ime, je bil mož v začetku šestdesetih let. S štirinajstimi leti je bil kot navaden trgovski vaje-

nec vstopil v službo pri danski trgovski družbi O. Scheving in sinovi in počasi napredoval do pomočnika, knjigovodje in slednjič oskrbnika — ali faktorja, kot je bila navada reči — podružnice v Holmeffjordu, kjer je bil zdaj že skoraj trideset let.

Faktor Thorsen je spadal k ljudem, ki so že zgodaj videli stari in ki se potem tako rekoč nič več ne postavljajo. Ko je tridesetleten prevzel mesto faktorja v Holmeffjordu, že takrat ves zgubaneč in siv v obraz, široko razprih, mrzlih, vodenih oči, ki so po svoje pripomogle, da je bil še starejši videti, in malce skrivljenega hrba od večnega sedenja nad knjigami in računi, je bil tako star videti in je bil v očeh ljudi naravnost grd, zlasti spričo svoje cvetoče, mlade žene. Ženske krog čebrov — ti so bili že od nekdaj tu — so si bolj izmislile roparsko zgodbo, kako je bila njegova čedna žena prisiljena omožiti se z grdim in zoprim faktorjem. Slednjič so zgodbi že same verjele in so se na vsi moč razklovale nad njo. V resnici pa je bil faktorjev zakon rodovit, kakor tudi srečen, in z leti se je ta neresnična zgodba pozabila. Z leti pa so tudi zvenela cvetoča lica mlade žene. Dolgo je bolehal in je bila videti blede in bedna. Nato so dobila leta slabo vest: ko je nehala roditi otroke, je nenadoma spet cvetela.

